

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 9. huhtikuuta 2021
(OR. en)

Toimielinten välinen asia:
2021/0084(NLE)

7650/21
ADD 1

AVIATION 64
RELEX 275
COEST 76
NIS 6
OC 11
AM 1

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	8. huhtikuuta 2021
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2021) 160 final – LIITE
Asia:	LIITE asiakirjaan Ehdotus neuvoston päätökseksi Armenian tasavallan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen yhteistä ilmailualueita koskevan sopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2021) 160 final – LIITE.

Liite: COM(2021) 160 final – LIITE

Bryssel 8.4.2021
COM(2021) 160 final

ANNEX

LIITE

asiakirjaan

ehdotus neuvoston päätökseksi

**Armenian tasavallan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen yhteistä
ilmailualueetta koskevan sopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta**

ARMENIAN TASAVALLAN
SEKÄ EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN
VÄLINEN SOPIMUS
YHTEISESTÄ ILMAILUALUEESTA

SISÄLLYSLUETTELO

1 ARTIKLA: Tavoite

2 ARTIKLA: Määritelmät

I OSASTO: TALOUDELLISET MÄÄRÄYKSET

3 ARTIKLA: Oikeuksien myöntäminen

4 ARTIKLA: Liikennöintiluvat

5 ARTIKLA: Luvan epääminen, peruuttaminen kokonaan tai tilapäisesti taikka rajoittaminen

6 ARTIKLA: Investoinnit lentoliikenteen harjoittajiin

7 ARTIKLA: Lakien ja määräysten noudattaminen

8 ARTIKLA: Oikeudenmukainen kilpailu

9 ARTIKLA: Kaupalliset mahdollisuudet

10 ARTIKLA: Tullit ja verot

11 ARTIKLA: Käyttömaksut

12 ARTIKLA: Lentohinnat ja kuljetusmaksut

13 ARTIKLA: Tilastotiedot

II OSASTO: SÄÄNTELY-YHTEISTYÖ

14 ARTIKLA: Ilmailun turvallisuus

15 ARTIKLA: Ilmailun turvaaminen

16 ARTIKLA: Ilmaliikenteen hallinta

17 ARTIKLA: Ympäristö

18 ARTIKLA: Lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuu

19 ARTIKLA: Kuluttajansuoja

20 ARTIKLA: Tietokonepohjaiset paikanvarausjärjestelmät

21 ARTIKLA: Sosiaaliset näkökohdat

III OSASTO: INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

22 ARTIKLA: Tulkinta ja noudattamisen valvonta

23 ARTIKLA: Sekakomitea

24 ARTIKLA: Riitojen ratkaiseminen ja välimiesmenettely

- 25 ARTIKLA: Suojatoimenpiteet
- 26 ARTIKLA: Suhde muihin sopimukseen
- 27 ARTIKLA: Muutokset
- 28 ARTIKLA: Irtonominen
- 29 ARTIKLA: Sopimuksen rekisteröinti
- 30 ARTIKLA: Voimaantulo ja väliaikainen soveltaminen

LIITE I: Siirtymämääräykset

LIITE II: Siviili-ilmailuun sovellettavat säännöt

ARMENIAN TASAVALTA,

jäljempänä 'Armenia',
sekä

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

BULGARIAN TASAVALTA,

TŠEKin TASAVALTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

VIRON TASAVALTA,

IRLANTI,

HELLEENIEN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RANSKAN TASAVALTA,

KROATIAN TASAVALTA,

ITALIAN TASAVALTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA,

LIETTUAN TASAVALTA,

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

UNKARI,

MALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PUOLAN TASAVALTA,

PORTUGALIN TASAVALTA,

ROMANIA,

SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

jotka ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'EU:n perussopimukset', osapuolia ja Euroopan unionin jäsenvaltioita, jäljempänä yhdessä 'EU:n jäsenvaltiot' tai yksittäin 'EU:n jäsenvaltio', ja

EUROOPAN UNIONI,

Armenia ja EU:n jäsenvaltiot Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avatun kansainvälistä siviili-ilmailua koskevan yleissopimuksen osapuolina yhdessä Euroopan unionin kanssa,

OTTAVAT HUOMIOON Luxemburgissa 22 päivänä huhtikuuta 1996 tehdyn Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Armenian tasavallan välisen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen,

HALUAVAT luoda yhteisen ilmailualueen (Common Aviation Area, CAA), jonka tavoitteena on avata pääsy osapuolten lentoliikennemarkkinoille, joilla vallitsevat tasapuoliset ja syrjimättömät kilpailuedellytykset ja joilla noudatetaan samoja sääntöjä muun muassa lentoturvallisuuden, ilmailun turvaamisen, ilmaliikenteen hallinnan, kilpailun, sosiaalisten näkökohtien ja ympäristövaatimusten alalla,

HALUAVAT lisätä lentoliikennettä ja edistää sellaista kansainvälistä ilmailujärjestelmää, joka perustuu lentoliikenteen harjoittajien syrjimättömyyteen sekä avoimeen ja oikeudenmukaiseen kilpailuun markkinoilla,

HALUAVAT huolehtia lentoliikenteeseen liittyvistä eduistaan,

TUNNUSTAVAT toimivien lentoliikenneyhteyksien merkityksen kaupankäynnin, matkailun, investointien sekä taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämisessä,

OVAT YHTÄ MIELTÄ siitä, että yhteisen ilmailualueen säännöt on tarkoituksenmukaista perustaa Euroopan unionissa voimassa olevaan asiaa koskevaan lainsäädäntöön, joka esitetään tämän sopimuksen liitteessä II,

TUNNUSTAVAT, että noudattamalla yhteisen ilmailualueen sääntöjä täysimääräisesti osapuolet voivat saada yhteisestä ilmailualueesta täyden hyödyn, mukaan luettuina markkinoille pääsyn avaaminen ja mahdollisimman suuren hyödyn turvaaminen molempien osapuolten kuluttajille, alan teollisuudelle ja työntekijöille,

TUNNUSTAVAT, ettei yhteisen ilmailualueen perustaminen ja sen sääntöjen täytäntöönpano ole mahdollista ilman tarvittaessa sovellettavia siirtymäjärjestelyjä,

TUNNUSTAVAT riittävän avun merkityksen tässä suhteessa,

HALUAVAT varmistaa, että lentoliikenne on mahdollisimman turvallista ja turvattua, ja vahvistavat suhtautuvansa erityisen huolestuneesti ilma-aluksiin kohdistuviin tekoihin tai uhkiin, jotka vaarantavat ihmisten tai omaisuuden turvallisuuden ja vaikuttavat kielteisesti lentotoimintaan sekä heikentävät matkustajien luottamusta siviili-ilmailun turvallisuuteen,

PYRKIVÄT MÄÄRÄTIEETOISESTI maksimoimaan hyödyt, jotka on mahdollista saada sääntelyllisestä yhteistyöstä sekä siviili-ilmailuun sovellettavien osapuolten lakien ja määräysten yhteensovittamisesta,

TUNNUSTAVAT, että kilpailuun perustuvasta lentoliikenteestä ja elinkelpoisesta ilmailuteollisuudesta voidaan saada merkittäviä hyötyjä,

HALUAVAT edistää vapaata, oikeudenmukaista ja vääristymätöntä kilpailua ja tunnustavat sen, että tuet voivat vaikuttaa kilpailuun haitallisesti ja vaarantaa tämän sopimuksen perustavoitteet, sekä sen, etteivät mahdolliset hyödyt välttämättä toteudu ilman lentoliikenteen harjoittajien tasapuolisia kilpailuhenkisiä toimintaedellytyksiä, joihin kuuluu vapaa, oikeudenmukainen ja vääristymätön kilpailu,

AIKOVAT tavoitella osapuolten välisten voimassa olevien sopimusten ja järjestelyjen muodostamissa puitteissa markkinoille pääsyn avaamista ja mahdollisimman suuria hyötyjä kuluttajille, rahdinantajille, lentoliikenteen harjoittajille ja lentoasemille sekä niiden työntekijöille, yhteisöille ja muille välillisiä hyötyjä saaville,

KOROSTAVAT ympäristönsuojelun tärkeyttä kehitettäessä kansainvälistä ilmailupolitiikkaa ja pantaessa sitä täytäntöön,

VAHVISTAVAT tarpeen toteuttaa kiireisiä toimia ilmastonmuutokseen puuttumiseksi ja jatkaa yhteistyötä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ilmailualalla johdonmukaisella tavalla asiaa koskevien monenvälisten järjestelyjen ja erityisesti Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) välineiden sekä Yhdistyneiden kansakuntien ilmastonmuutoksen puitesopimuksen nojalla 12 päivänä joulukuuta 2015 tehdyn Pariisin sopimuksen kanssa,

VAHVISTAVAT kuluttajansuojan, mukaan lukien Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä tehdyn yleissopimuksen mukaisen suojan, tärkeyden sekä lentoliikenteeseen liittyvän kuluttajansuojan asianmukaisen tason saavuttamisen tärkeyden ja tunnustavat vastavuoroisen yhteistyön tarpeen tällä alalla,

TOTEAVAT, ettei kaupallisten mahdollisuuksien lisäämisellä ole tarkoitus heikentää työhön tai työelämään liittyviä osapuolten normeja, ja korostavat kansainvälisen ilmailun sosiaalista ulottuvuutta sekä markkinoiden avaamisesta työvoimaan, työllisyyteen ja työehtoihin aiheutuvien vaikutusten huomioon ottamisen merkitystä,

PANEVAT MERKILLE, että on tärkeää parantaa pääoman saantia ilmailun alalla lentoliikenteen kehittämiseksi edelleen,

TUNNUSTAVAT hyödyt, jotka voidaan saada kolmansien maiden tähän sopimukseen liittymisen mahdollistamisesta,

HALUAVAT tehdä kansainvälistä siviili-ilmailun yleissopimusta täydentävän

lentoliikennesopimuksen,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 ARTIKLA

Tavoite

Tämän sopimuksen tavoitteena on luoda osapuolten välille yhteinen ilmailualue, joka perustuu asteittaiseen markkinoiden avaamiseen, lentoliikenteen harjoittajan omistuksen ja määräysvallan vapauttamiseen, oikeudenmukaisiin ja tasa-arvoisiin kilpailuedellytyksiin, syrjimättömyyteen ja yhteisiin sääntöihin muun muassa turvallisuuden, turvaamisen, ilmaliikenteen hallinnan, sosiaalisten näkökohtien ja ympäristön aloilla. Tätä tarkoitusta varten tässä sopimuksessa vahvistetaan säännöt, joita sovelletaan osapuolten välillä jäljempänä esitetyin edellytyksin. Nämä säännöt sisältävät liitteessä II lueteltujen säädösten säännökset.

2 ARTIKLA

Määritelmät

Ellei toisin mainita, tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

1. 'sopimuksella' tätä sopimusta, sen liitteitä ja lisäyksiä sekä niiden muutoksia;
2. 'lentoliikenteellä' yleisölle tarjottua matkustajien, matkatavaroiden, rahdin ja postin kuljettamista ilma-aluksella joko erikseen tai yhdessä maksua tai muuta korvausta vastaan, reitti- ja tilauslentoliikenne mukaan luettuina;
3. 'kansalaisuutta koskevalla selvityksellä' sen toteamista, että lentoliikenteen harjoittaja, joka haluaa harjoittaa lentoliikennettä tämän sopimuksen nojalla, täyttää tämän sopimuksen 4 artiklassa esitetyt omistusta, tosiasiallista määräysvaltaa ja päätoimipaikkaa koskevat vaatimukset;
4. 'vaatimustenmukaisuutta koskevalla selvityksellä' sen toteamista, että lentoliikenteen harjoittajalla, joka haluaa harjoittaa lentoliikennettä tämän sopimuksen nojalla, on riittävä vakavaraisuus ja riittävästi johtamisosaamista tällaisen liikenteen harjoittamiseen ja se pystyy noudattamaan tällaisen liikenteen harjoittamista sääteleviä lakeja, määräyksiä ja vaatimuksia;
5. 'toimivaltaisilla viranomaisilla' valtion virastoja tai yksiköitä, jotka vastaavat tästä sopimuksesta johtuvien hallinnollisten tehtävien hoitamisesta;
6. 'yleissopimuksella' Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avattua Kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimusta, mukaan luettuina

- a) kaikki yleissopimuksen muutokset, jotka ovat tulleet voimaan yleissopimuksen 94 artiklan a kohdan mukaisesti ja jotka sekä Armenia että yksi tai useampi EU:n jäsenvaltio on ratifioinut ja jotka ovat käsiteltävänä olevan asian kannalta olennaisia; ja
- b) kaikki yleissopimuksen 90 artiklan mukaisesti hyväksytyt yleissopimuksen liitteet tai niiden muutokset sillä edellytyksellä, että liitteet tai muutokset ovat voimassa sekä Armeniassa että yhdessä tai useammassa EU:n jäsenvaltiossa ja että ne ovat käsiteltävänä olevan kysymyksen kannalta olennaisia;

7. 'kaikilla kustannuksilla' tarjotuista palveluista aiheutuvia kustannuksia mukaan luettuina kohtuulliset hallinnolliset yleiskulut;

8. 'kansainvälisellä lentoliikenteellä' lentoliikennettä vähintään kahden valtion alueen yläpuolisessa ilmatilassa;

9. 'osapuolilla' Armeniaa sekä Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita;

10. 'päätoimipaikalla' lentoliikenteen harjoittajan pääkonttoria tai rekisteröityä toimipaikkaa sen osapuolen alueella, jossa lentoliikenteen harjoittajan keskeiset taloudelliset toiminnot ja lentotoiminnan valvonta, lentokelpoisuuden hallinta mukaan lukien, tapahtuvat;

11. 'ilman kaupallista tarkoitusta tapahtuvalla laskulla' muussa tarkoituksessa kuin lentoliikenteen matkustajien, matkatavaroiden, rahdin ja/tai postin ottamiseksi taikka jättämiseksi suoritettavaa laskua;

12. 'lentohinnoilla' hintoja, jotka maksetaan lentoliikenteen harjoittajille tai heidän edustajilleen taikka muille lipunmyyjille matkustajien kuljettamisesta lentoliikenteessä (mitkä tahansa siihen liittyvät liikennemuodot mukaan luettuina), sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan lukien edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot;

13. 'kuljetusmaksuilla' hintoja, jotka maksetaan rahdin kuljettamisesta lentoliikenteessä (mitkä tahansa siihen liittyvät liikennemuodot mukaan luettuina), sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan lukien edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot;

14. 'alueella' Armenian osalta Armenian tasavallan aluetta ja Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden osalta jäsenvaltioiden maa-alueita, sisävesiä ja aluemeriiä, joihin sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta, mainituissa sopimuksissa määrättyjen edellytysten mukaisesti, sekä niiden yläpuolella olevaa ilmatilaa.

15. 'käyttömaksulla' lentoliikenteen harjoittajilta perittäviä maksuja lentoasemien laitteiden ja palvelujen käytöstä sekä lentoasemien ympäristönsuojeluun, lennonvarmistukseen tai ilmailun turvaamiseen liittyvien tilojen ja laitteiden tai palvelujen käytöstä, oheispalvelut ja -laitteet mukaan luettuina;

16. 'omahuolinnalla' tilannetta, jossa lentoaseman käyttäjä huolehtii yhden tai useamman maahuolinta-alan palvelun suorittamisesta itselleen tekemättä sopimusta kolmannen osapuolen kanssa näiden palvelujen suorittamisesta; tässä määritelmässä lentoaseman käyttäjiä ei pidetä toisiinsa nähden kolmansina osapuolina, jos

- a) yhdellä on osake-enemmistö toisesta, tai
- b) molempien osake-enemmistö on saman tahon hallussa;

17. 'viidennen vapauden liikenneoikeudella' yhden valtion, jäljempänä 'myöntävä valtio', toisen valtion, jäljempänä 'vastaanottava valtio', lentoliikenteen harjoittajille myöntämää oikeutta tai etuoikeutta tarjota kansainvälisiä lentoliikennepalveluja myöntävän valtion alueen ja jonkin kolmannen valtion alueen välillä sillä edellytyksellä, että tällaisten reittien lähtö- tai päätepiste sijaitsee vastaanottavan valtion alueella;

18. 'kolmannella maalla' osapuolta, joka ei ole tämän sopimuksen osapuoli.

I OSASTO TALOUDELLISET MÄÄRÄYKSET

3 ARTIKLA

Oikeuksien myöntäminen

1. Tässä artiklassa vahvistettaviin oikeuksiin sovelletaan tämän sopimuksen liitteessä I olevia siirtymämääräyksiä.

Liikenneoikeudet ja reitit

2. Kumpikin osapuoli myöntää toiselle osapuolelle seuraavat oikeudet, joiden mukaisesti toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä syrjimättömyyden pohjalta:

- a) oikeus lentää laskeutumatta toisen osapuolen alueen yli;

- b) oikeus laskeutua toisen osapuolen alueelle ilman kaupallista tarkoitusta;
- c) oikeus suorittaa matkustajien, matkustajien ja rahdin sekä pelkän rahdin reitti- ja tilauslentokuljetuksia paikkojen¹ välillä seuraavilla reiteillä:

- i) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajat:

Euroopan unionissa sijaitsevat paikat – välillä olevat paikat Euroopan naapuruuspolitiikan kumppanimaissa², Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamista koskevan monenvälisen sopimuksen osapuolissa³ tai Euroopan vapaakauppajärjestön jäsenmaissa⁴ – Armeniassa sijaitsevat paikat – edelleen olevat paikat

- ii) Armenian lentoliikenteen harjoittajat:

Armeniassa sijaitsevat paikat – välillä olevat paikat Euroopan naapuruuspolitiikan kumppanimaissa, Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamista koskevan monenvälisen sopimuksen osapuolissa tai Euroopan vapaakauppajärjestön jäsenmaissa – Euroopan unionissa sijaitsevat paikat

- d) muut tässä sopimuksessa vahvistetut oikeudet.

Toiminnallinen jousto

3. Osapuolten lentoliikenteen harjoittajat voivat valintansa mukaan joillakin tai kaikilla lennoillaan, jotka liikennöidään 2 kohdassa määritetyillä reiteillä,

- a) liikennöidä jompaankumpaan tai kumpaankin suuntaan;
- b) yhdistää samaan lentoon eri lennonnumeroita;
- c) liikennöidä missä yhdistelmässä ja missä järjestyksessä tahansa välillä oleviin ja edelleen

¹ Tässä artiklassa viittauksen paikkoihin on ymmärrettävä tarkoittavan kansainvälisesti tunnustettuja lentoasemia.

² Katso: 16 päivänä kesäkuuta 2003 annetut neuvoston päätelmät yhdessä komission 12 päivänä toukokuuta 2004 Euroopan naapuruuspolitiikasta antaman ja neuvoston 14 päivänä kesäkuuta 2004 antamissa päätelmissään hyväksymän tiedonannon kanssa.

³ Julkaistu EUVL:ssä L 285 16.10.2006.

⁴ Islannin tasavalta, Norjan kuningaskunta, Sveitsin valaliitto ja Liechtensteinin ruhtinaskunta.

oleviin paikkoihin sekä osapuolten alueilla oleviin paikkoihin 2 kohdan määräysten mukaisesti;

- d) jättää väliin minkä tahansa paikan tai mitkä tahansa paikat;
- e) siirtää missä tahansa paikassa liikennettä mistä tahansa ilma-aluksestaan mihin tahansa toiseen ilma-alukseensa (koneen vaihto eli change of gauge);
- f) tehdä välilaskuja mihin tahansa paikkaan kummankin osapuolen alueella tai sen ulkopuolella;
- g) harjoittaa kauttakulkuliikennettä toisen osapuolen alueen halki;
- h) yhdistää liikennettä samaan ilma-alukseen riippumatta siitä, mistä tällainen liikenne on lähtöisin; ja
- i) liikennöidä saman palvelun puitteissa useampaan kuin yhteen paikkaan (monikohdelennot).

Tässä kohdassa määrättyä toiminnallista joustoa voidaan soveltaa suunnasta riippumatta ja ilman maantieteellisiä rajoituksia menettämättä oikeutta kuljettaa tämän sopimuksen mukaisesti muutoin sallittua liikennettä edellyttäen, että

- i) Armenian lentoliikenteen harjoittajien palveluja liikennöidään Armeniassa sijaitsevaan paikkaan;
- ii) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajien palveluja liikennöidään Euroopan unionissa sijaitsevaan paikkaan.

4. Kumpikin osapuoli antaa lentoliikenteen harjoittajien määritellä tarjoamansa kansainvälisen lentoliikenteen tiheyden ja kapasiteetin markkinoilla vallitsevien kaupallisten näkökohtien perusteella. Tämän oikeuden mukaisesti kumpikaan osapuoli ei saa yksipuolisesti rajoittaa liikenteen määrää, tiheyttä tai palvelun säännöllisyyttä, reititystä, lähtö- ja määräpaikkaa taikka toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajien käyttämien ilma-alusten tyyppiä tai tyyppejä muista kuin tullitoimintaan, teknisiin, operatiivisiin, ilmaliikenteen hallinnan turvallisuuteen, ympäristönäkökohtiin tai terveyden suojeluun liittyvistä syistä, jollei tässä sopimuksessa muuta määrätä.

5. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat liikennöidä – myös yhteistunnuksin – mihin tahansa paikkaan sellaisessa kolmannessa maassa, joka ei sisälly määrättyihin reitteihin, sillä edellytyksellä, etteivät ne käytä viidennen vapauden liikenneoikeuksia.

6. Tämän sopimuksen määräykset eivät missään tapauksessa oikeuta

- a) Armenian lentoliikenteen harjoittajia ottamaan EU:n jäsenvaltiossa matkustajia, matkatavaroita, rahtia ja/tai postia kuljetettavaksi korvausta tai maksua vastaan johonkin toiseen paikkaan kyseisessä EU:n jäsenvaltiossa;
- b) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajia ottamaan Armeniassa matkustajia, matkatavaroita, rahtia ja/tai postia kuljetettavaksi korvausta tai maksua vastaan johonkin toiseen paikkaan Armeniassa.

7. Käyttäessään tämän sopimuksen mukaisia oikeuksiaan ja hoitaessaan sen mukaisia velvollisuuksiaan osapuolet pidättyvät kaikenlaisesta toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajiin erityisesti kansalaisuuden vuoksi kohdistuvasta syrjinnästä.

8. Sen estämättä, mitä muualla tässä sopimuksessa määrätään, kummallakin osapuolella on oikeus kieltää kansainvälisen lentoliikenteen harjoittaminen sellaiseen kolmanteen maahan, sellaisesta kolmannesta maasta tai sellaisen kolmannen maan alueen kautta, jolla ei ole diplomaattisuhteita tämän osapuolen kanssa.

4 ARTIKLA

Liikennöintiluvat

1. Saatuaan osapuolen lentoliikenteen harjoittajalta liikennöintilupahakemuksen toisen osapuolen on myönnettävä asianmukaiset liikennöintiluvat ja muut tekniset luvat mahdollisimman pienellä menettelyihin liittyvällä viiveellä, kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) Armenian lentoliikenteen harjoittajien osalta
 - i) lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka on Armeniassa, ja sillä on Armenian lainsäädännön mukainen voimassa oleva liikennelupa; ja
 - ii) lentoliikenteen harjoittaja on lentotoimintaluvan myöntämisestä vastaavan Armenian jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen ja toimivaltainen viranomainen on selkeästi määriteltä; ja
 - iii) ellei tämän sopimuksen 6 artiklassa toisin määrätä, lentoliikenteen harjoittaja on

Armenian ja/tai Armenian kansalaisten omistuksessa, suoraan tai osake-enemmistön kautta, ja/tai tosiasiallisessa määräysvallassa;

b) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajien osalta

i) lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka on Euroopan unionin alueella, ja sillä on Euroopan unionin lainsäädännön mukainen voimassa oleva liikennelupa; ja

ii) lentoliikenteen harjoittaja on lentotoimintaluvan myöntämisestä vastaavan EU:n jäsenvaltion jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen ja toimivaltainen viranomainen on selkeästi määritelty; ja

iii) ellei tämän sopimuksen 6 artiklassa toisin määrätä, lentoliikenteen harjoittaja on Euroopan unionin taikka Euroopan vapaakauppajärjestön jäsenvaltion tai jäsenvaltioiden ja/tai niiden kansalaisten omistuksessa, suoraan tai osake-enemmistön kautta, ja/tai tosiasiallisessa määräysvallassa;

c) tämän sopimuksen 14 ja 15 artiklan määräyksiä noudatetaan; ja

d) lentoliikenteen harjoittaja täyttää niihin lakeihin ja määräyksiin perustuvat ehdot, joita hakemuksen käsittelevä osapuoli tavallisesti soveltaa kansainvälisen lentoliikenteen harjoittamiseen.

2. Osapuolet eivät saa liikennöintilupia ja teknisiä lupia myöntäessään syrjiä toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajia.

3. Saatuaan osapuolen lentoliikenteen harjoittajalta liikennöintilupahakemuksen toisen osapuolen on tunnustettava ensin mainitun osapuolen kyseisestä lentoliikenteen harjoittajasta tekemät vaatimustenmukaisuutta ja/tai kansalaisuutta koskevat selvitykset aivan kuin nämä selvitykset olisivat sen omien toimivaltaisten viranomaisten tekemiä eivätkä ne saa tehdä asiassa muita kuin tämän kohdan a ja b alakohdissa määrättyjä lisäselvityksiä.

a) Jos vastaanottavan osapuolen toimivaltaisilla viranomaisilla on liikennöintilupahakemuksen lentoliikenteen harjoittajalta saatuaan tai tällaisen luvan myönnettyään erityinen syy epäillä, että toisen osapuolen tekemästä selvityksestä huolimatta asianmukaisten liikennöintilupien myöntämiselle tämän artiklan 1 kohdassa asetettuja ehtoja ei ole noudatettu, vastaanottavan osapuolen on viipymättä ilmoitettava asiasta toiselle osapuolelle ja perusteltava epäilynsä. Tällaisessa tapauksessa kumpi tahansa osapuoli voi pyytää neuvotteluja, joihin voi osallistua osapuolten toimivaltaisten viranomaisten edustajia, ja/tai tämän epäilyn kannalta merkityksellisiä lisätietoja, ja näihin pyyntöihin on vastattava mahdollisimman nopeasti. Jos asiassa ei löydetä ratkaisua, kumpi tahansa osapuoli voi antaa asian sekakomitean ratkaistavaksi.

- b) Tämä kohta ei kata turvallisuustodistuksiin tai -lupiin, turvajärjestelyihin tai vakuutusturvaan liittyvien selvitysten tunnustamista.

5 ARTIKLA

Liikennöintiluvan epääminen, peruuttaminen kokonaan tai tilapäisesti taikka rajoittaminen

1. Kumpikin osapuoli voi evätä tai peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan liikennöintiluvat tai tekniset luvat taikka asettaa niille ehtoja tai rajoituksia taikka muutoin evätä tai keskeyttää tilapäisesti toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan toiminnan taikka asettaa sille ehtoja tai rajoituksia, jos

- a) Armenian lentoliikenteen harjoittajien osalta

i) lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka ei ole Armeniassa tai sillä ei ole Armenian lainsäädännön mukaista voimassa olevaa liikennelupaa; tai

ii) lentoliikenteen harjoittaja ei ole lentotoimintaluvan myöntämisestä vastaavan Armenian jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen tai toimivaltaista viranomaista ei ole selkeästi määritelty; tai

iii) ellei tämän sopimuksen 6 artiklassa toisin määrätä, lentoliikenteen harjoittaja ei ole Armenian ja/tai Armenian kansalaisten omistuksessa, suoraan tai osake-enemmistön kautta, ja/tai tosiasiallisessa määräysvallassa;

- b) Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajien osalta

i) lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka ei ole Euroopan unionin alueella tai sillä ei ole Euroopan unionin lainsäädännön mukaista voimassa olevaa liikennelupaa; tai

ii) lentoliikenteen harjoittaja ei ole lentotoimintaluvan myöntämisestä vastaavan EU:n jäsenvaltion jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen tai toimivaltaista viranomaista ei ole selkeästi määritelty; tai

iii) ellei tämän sopimuksen 6 artiklassa toisin määrätä, lentoliikenteen harjoittaja ei ole Euroopan unionin taikka Euroopan vapaakauppajärjestön jäsenvaltion tai jäsenvaltioiden ja/tai niiden kansalaisten omistuksessa, suoraan tai osake-enemmistön kautta, ja/tai

tosiasiallisessa määräysvallassa;

- c) tämän sopimuksen 8, 14 ja 15 artiklan määräyksiä ei ole noudatettu; tai
- d) lentoliikenteen harjoittaja ei ole noudattanut tämän sopimuksen 7 artiklassa tarkoitettuja lakeja ja määräyksiä ja/tai niitä lakeja ja määräyksiä, joita hakemusta tarkasteleva osapuoli soveltaa tavanomaisesti kansainväliseen lentoliikenteeseen.

2. Elleivät välittömät toimet ole tarpeen tämän artiklan 1 kohdan c tai d alakohdan määräysten rikkomisen lopettamiseksi, tällä artiklalla vahvistettuja oikeuksia voidaan käyttää vasta, kun toisen osapuolen kanssa on neuvoteltu.

3. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita kummankaan osapuolen oikeuksia evätä tai peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan liikennöintilupa tai tekninen lupa taikka asettaa niille ehtoja tai rajoituksia tämän sopimuksen 14 tai 15 artiklan määräysten mukaisesti.

6 ARTIKLA

Investoinnit lentoliikenteen harjoittajiin

1. Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 4 ja 5 artiklassa määrätään, ja kun sekakomitea on tarkastanut 23 artiklan 8 kohdan mukaisesti, että osapuolten lainsäädäntö sallii kummankin osapuolen ja/tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksen ja/tai tosiasiallisen määräysvallan toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajissa, osapuolet voivat sallia EU:n jäsenvaltioiden ja/tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksen ja/tai tosiasiallisen määräysvallan Armenian lentoliikenteen harjoittajissa tai Armenian ja/tai sen kansalaisten enemmistöomistuksen ja/tai tosiasiallisen määräysvallan Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajissa tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti.

2. Tämän artiklan 1 kohdan osalta osapuolten ja/tai niiden kansalaisten yksittäiset investoinnit lentoliikenteen harjoittajiin hyväksytään tapauskohtaisesti sekakomitean tämän sopimuksen 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti ennalta tekemällä päätöksellä.

Päätöksessä on eriteltävä edellytykset, jotka liittyvät sovitun lentoliikenteen harjoittamiseen tämän sopimuksen mukaisesti, sekä edellytykset, jotka liittyvät kolmansien maiden ja osapuolten väliseen lentoliikenteeseen. Päätökseen ei sovelleta tämän sopimuksen 23 artiklan 11 kohdan määräyksiä.

7 ARTIKLA

Lakien ja määräysten noudattaminen

1. Osapuolen alueelle tullessaan, siellä ollessaan tai sieltä lähtiessään toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajien on noudatettava niitä maahanpääsyyn, liikennöintiin tai maasta poistumiseen liittyviä lakeja ja määräyksiä, joita asianomaisella alueella sovelletaan kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöiviin ilma-aluksiin.
2. Kun osapuolen lentoliikenteen harjoittajan ilma-alusten matkustajat, miehistö, matkatavarat, rahti ja/tai posti tulevat toisen osapuolen alueelle, ovat siellä tai lähtevät sieltä, niiden osalta on, joko niiden omasta toimesta tai toisen toimiessa niiden puolesta, noudatettava niitä toisen osapuolen alueella sovellettavia lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat ilma-alusten matkustajien, miehistön, matkatavaroiden, rahdin ja/tai postin maahanpääsyä, maassaoloa tai maasta poistumista (mukaan luettuina maahantuloa, selvitystä, maahanmuuttoa, passeja, tulleja ja karanteenia koskevat määräykset tai postin osalta postisäännöt).
3. Osapuolten on sallittava toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajien toteuttavan osapuolen alueella toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että kuljetettavana on ainoastaan henkilöitä, joilla on toisen osapuolen alueelle tulemiseen tai sen kautta kulkemiseen vaadittavat matkustusasiakirjat.

8 ARTIKLA

Oikeudenmukainen kilpailu

1. Osapuolet tunnustavat yhteiseksi tavoitteekseen tarjota terve kilpailuympäristö sekä oikeudenmukaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet molempien osapuolten lentoliikennepalveluissa mukana oleville yhtiöille, jotta ne voivat kilpailla sovitun lentoliikenteen harjoittamisessa määrätyillä reiteillä. Sen vuoksi osapuolet toteuttavat asianmukaiset toimenpiteet tämän tavoitteen toteutumisen varmistamiseksi.
2. Osapuolet vahvistavat, että vapaa, oikeudenmukainen ja vääristymätön kilpailu on tärkeää tämän sopimuksen tavoitteiden edistämiseksi, sekä panevat merkille, että osapuolten kattavan kilpailulainsäädännön ja riippumattoman kilpailuviranomaisen olemassaolo sekä molempien kilpailulainsäädännön noudattamisen asianmukainen ja tehokas valvonta on tärkeää lentoliikennepalvelujen tehokkaan tarjoamisen kannalta. Tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvat seikat kattavaa kunkin osapuolen kilpailulainsäädäntöä, sellaisena kuin se on aika ajoin muutettuna, sovelletaan lentoliikenteen harjoittajien toimintaan kunkin osapuolen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella. Osapuolten yhteisenä tavoitteena on kilpailulainsäädännön yhteensopivuus, lähentäminen ja tehokas soveltaminen. Ne tekevät tarpeen mukaan yhteistyötä silloin, kun se on kilpailulainsäädännön tehokkaan soveltamisen kannalta tarpeen, muun muassa sallimalla sen, että niiden yhtiöt tai muut kansalaiset julkistavat kummankin sääntöjen ja lainsäädäntövallan mukaisesti

tiedot, jotka ovat merkityksellisiä osapuolten kilpailuviranomaisten kilpailulainsäädännön mukaisessa toiminnassa.

3. Mikään tässä sopimuksessa ei saa vaikuttaa kummankaan osapuolen kilpailuviranomaisten ja tuomioistuinten (eikä Euroopan komission) valtuuksiin ja valtaan eikä rajoittaa tai vaarantaa niitä, ja kaikki kilpailulainsäädännön noudattamisen valvontaan liittyvät kysymykset kuuluvat yksinomaan mainittujen viranomaisten ja tuomioistuinten toimivaltaan. Osapuolen tämän artiklan nojalla toteuttamat toimet eivät siten rajoita kyseisten viranomaisten ja tuomioistuinten mahdollisesti toteuttamia toimia.

4. Tämän artiklan nojalla toteutettavat toimet ovat yksinomaan osapuolten vastuulla ja niiden on kohdistuttava yksinomaan toiseen osapuoleen ja/tai yhtiöihin, jotka tarjoavat lentoliikennepalveluja osapuoliin/osapuolista. Tällaiset toimet eivät kuulu tämän sopimuksen 24 artiklassa määrätyn riitojenratkaisumenettelyn piiriin.

5. Kumpikin osapuoli poistaa kaikenlaisen syrjinnän tai epäoikeudenmukaiset toimintatavat, jotka vaikuttaisivat kielteisesti toisen osapuolen lentoliikennepalveluihin osallistuvien yhtiöiden oikeudenmukaisiin ja tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin kilpailla lentoliikennepalvelujen tarjoamisessa.

6. Kumpikaan osapuoli ei tarjoa eikä salli julkisia avustuksia tai tukia millekään yhtiölle, jos ne vaikuttaisivat merkittävästi ja kielteisesti toisen osapuolen yhtiöiden oikeudenmukaisiin ja tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin kilpailla lentoliikennepalvelujen tarjoamisessa. Tällaisia julkisia avustuksia tai tukia ovat muun muassa seuraavat: ristiintukeminen; toiminnasta aiheutuvien tappioiden kattaminen; pääomahuolto; avustukset; vakuudet; erityisen edullisin ehdoin myönnettävät lainat tai vakuutukset; konkurssisuoja; perittävien määrien perimättä jättäminen; investoitujen julkisten varojen normaalin tuoton saamatta jättäminen; verohelpotukset tai -vapautukset; julkisten viranomaisten määräämien taloudellisten velvoitteiden korvaaminen; lentoliikenteen harjoittamiseen tarvittavien lennonvarmistuksen tai lentoaseman tilojen ja laitteiden sekä palvelujen, polttoaineen, maahuollinnan, turvatoimien, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien, lähtö- ja saapumisaikojen jakamisen taikka muiden lentoliikenteen harjoittamisen kannalta tarpeellisten tilojen ja laitteiden ja palvelujen saanti syrjinnän perusteella tai muuten kuin kaupallisin perustein.

7. Jos osapuoli antaa julkisia avustuksia tai tukia jollekin yhtiölle, sen on varmistettava toimenpiteen avoimuus asianmukaisin keinoin, joihin voi kuulua se, että kyseinen yhtiö merkitsee tämän julkisen avustuksen tai tuen kirjanpitoonsa selkeästi ja erikseen.

8. Kummankin osapuolen on toisen osapuolen pyynnöstä kohtuullisessa ajassa toimitettava toiselle osapuolelle pyynnön esittäneen osapuolen lainkäyttövaltaan kuuluviin yhteisöihin liittyvät tilinpäätöstiedot ja kaikki muut sellaiset tiedot, jotka toinen osapuoli voi kohtuudella pyytää sen varmistamiseksi, että tämän artiklan määräyksiä noudatetaan. Näihin voivat kuulua yksityiskohtaiset tiedot julkisista avustuksista tai tuista. Tällaisia tietoja toimitettaessa voidaan edellyttää, että tietoja pyytänyt osapuoli käsittelee niitä luottamuksellisesti.

9. Estämättä asianomaisen kilpailuviranomaisen ja/tai tuomioistuimen toimia 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen sääntöjen noudattamisen valvomiseksi,

- a) jos osapuoli toteaa, että johonkin yhtiöön kohdistuu 5 tai 6 kohdassa tarkoitettua syrjintää tai epäoikeudenmukaisia toimintatapoja, ja tämä voidaan näyttää toteen, se voi esittää toiselle osapuolelle kirjallisia huomautuksia. Toiselle osapuolelle ilmoitettuaan osapuoli voi myös aloittaa keskustelut tähän artiklaan liittyvistä asioista toisen osapuolen alueella olevien vastuullisten julkisten tahojen kanssa, mukaan luettuina keskus-, alue- tai paikallishallinnon viranomaiset. Osapuoli voi lisäksi pyytää neuvotteluja asiassa toisen osapuolen kanssa ongelman ratkaisemiseksi. Tällaiset neuvottelut on aloitettava viimeistään kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Osapuolten on siihen asti vaihdettava riittävästi tietoja toisen osapuolen esittämien huolenaiheiden täydellistä tarkastelua varten.
- b) jos osapuolet eivät saa asiaa ratkaistua neuvotteluilla kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta tai neuvotteluja ei aloiteta kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa 5 tai 6 kohdan rikkomisepäilyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta, neuvotteluja pyytäneellä osapuolella on oikeus keskeyttää tämän sopimuksen mukaisten oikeuksien käyttäminen asianomaisilta toisen osapuolen yhtiöiltä epäämällä liikennöinti-/toimilupa tai peruuttamalla se kokonaan tai tilapäisesti tai asettamalla näiden oikeuksien käytölle tarpeelliseksi katsomansa ehdot taikka asettaa maksuja tai toteuttaa muita toimia. Tämän kohdan mukaisesti toteutettavien toimien on oltava asianmukaisia ja oikeasuhteisia ja ne on rajoitettava kestoaltaan ja soveltamisalaltaan välttämättömiin.

10. Kumpikin osapuoli soveltaa kilpailulainsäädäntöä tehokkaasti 2 kohdan mukaisesti ja kieltää yhtiöitä

- a) yhdessä muiden yhtiöiden kanssa solmimaan sopimuksia, tekemään päätöksiä tai osallistumaan yhdenmukaistettuihin toimintatapoihin, jotka voivat vaikuttaa kyseiseen osapuoleen saapuviin tai sieltä lähteviin lentoliikennepalveluihin ja joiden tarkoituksena tai vaikutuksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen. Kiellon soveltaminen voidaan lakkauttaa silloin, kun sopimukset, päätökset tai toimintatavat edistävät palvelujen tuottamisen tai jakelun parantamista taikka teknisen tai taloudellisen kehityksen edistämistä antamalla kuluttajille samalla oikeudenmukaisen osan eduista a) asettamatta asianomaisille yhtiöille rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi; b) antamatta näille yhtiöille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kysymyksessä olevia palveluja, ja
- b) käyttämättä määräävää asemaa väärin tavalla, joka voi vaikuttaa osapuoleen saapuviin tai sieltä lähteviin lentoliikennepalveluihin.

11. Kumpikin osapuoli antaa 10 kohdassa tarkoitettujen kilpailuoikeussääntöjen noudattamisen valvonnan omien asianomaisten ja riippumattomien kilpailuviranomaistensa ja/tai tuomioistumensa

vastuulle.

12. Estämättä toimia, jotka asianomaisten kilpailuviranomaiset ja/tai tuomioistuin toteuttavat 10 kohdassa tarkoitettujen sääntöjen noudattamisen valvomiseksi, jos osapuoli havaitsee, että jollekin yhtiölle aiheutuu haittaa 10 kohdan väitetystä rikkomisesta, ja tämä pystytään näyttämään toteen, se voi esittää toiselle osapuolelle kirjallisia huomautuksia. Toiselle osapuolelle ilmoitettuaan osapuoli voi myös aloittaa keskustelut tähän artiklaan liittyvistä asioista toisen osapuolen alueella olevien vastuullisten julkisten tahojen kanssa, mukaan luettuina keskus-, alue- tai paikallishallinnon viranomaiset. Osapuoli voi lisäksi pyytää neuvotteluja asiassa toisen osapuolen kanssa ongelman ratkaisemiseksi. Tällaiset neuvottelut on aloitettava viimeistään kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Osapuolten on siihen asti vaihdettava riittävästi tietoja toisen osapuolen esittämien huolenaiheiden täydellistä tarkastelua varten.

13. Jos osapuolet eivät saa asiaa ratkaistua neuvotteluilla kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta tai neuvotteluja ei aloiteta kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa 10 kohdan rikkomisepäilyjä koskevan pyynnön vastaanottamisesta, ja edellyttäen, että toimivaltainen kilpailuviranomainen tai tuomioistuin on todennut kilpailuoikeuden rikkomisen, neuvotteluja pyytäneellä osapuolella on oikeus keskeyttää tämän sopimuksen mukaisten oikeuksien käyttäminen asianomaisilta toisen osapuolen yhtiöiltä epäämällä liikennöinti-/toimilupa tai peruuttamalla se kokonaan tai tilapäisesti tai asettamalla näiden oikeuksien käytölle tarpeellisiksi katsomansa ehdot taikka asettaa maksuja tai toteuttaa muita toimia. Tämän kohdan mukaisesti toteutettavien toimien on oltava asianmukaisia ja oikeasuhteisia ja ne on rajoitettava kestoaltaan ja soveltamisalaltaan välttämättömiin.

9 ARTIKLA

Kaupalliset mahdollisuudet

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa A osassa tarkoitettujen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset.

2. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että kaupallisten toimijoiden liiketoiminnan esteet haittaisivat tämän sopimuksen myötä toteutuvien hyötyjen saavuttamista. Sen vuoksi osapuolet aloittavat tehokkaan ja vastavuoroisen toiminnan kummankin osapuolen kaupallisen toiminnan harjoittajien liiketoimintaa haittaavien esteiden poistamiseksi, jos tällaiset esteet voivat haitata kaupallista toimintaa tai vääristää kilpailua taikka vaikuttaa tasapuolisiin toimintaedellytyksiin.

3. Osapuolten lentoliikenteen harjoittajilta ei edellytetä paikallista ylläpitäjää.

4. Tämän sopimuksen 23 artiklan mukainen sekakomitea laatii liiketoimintaa ja kaupallisia mahdollisuuksia koskevan yhteistyömenettelyn; seuraa kaupallisen toiminnan harjoittajien liiketoiminnan esteiden tehokkaan käsittelyn edistymistä sekä tarkastelee säännöllisesti kehityssuuntia, myös lakien ja määräysten muuttamisen osalta. Osapuoli voi pyytää tämän sopimuksen 23 artiklan mukaisesti sekakomiteaa kokoontumaan tämän artiklan soveltamiseen liittyvien mahdollisten kysymysten ratkaisemiseksi.

5. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus ottaa toisen osapuolen alueella käyttöön lentoliikenteen tarjoamiseen ja siihen liittyvien toimintojen edistämiseen ja myyntiin tarvittavat toimitukset sekä tilat ja laitteet, mukaan lukien oikeus myydä ja kirjoittaa sekä omia että minkä tahansa toisen lentoliikenteen harjoittajan lippuja ja/tai lentorahtikirjoja.

6. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on toisen osapuolen maahantulo-, oleskelu- ja työlupiin liittyvien lakien ja määräysten mukaisesti oikeus kuljettaa toisen osapuolen alueelle ja ylläpitää siellä omaa lentoliikenteen harjoittamisen tukemiseen vaadittavaa johto-, myynti-, teknistä, toiminnallista ja muuta asiantuntijahenkilökuntaansa. Kumpikin osapuoli helpottaa ja nopeuttaa tarvittaessa työlupien myöntämistä asiaa koskevien voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti tässä kohdassa tarkoitettujen toimistojen henkilöstölle, enintään yhdeksänkymmentä (90) päivää kestäviä eräitä tilapäisiä tehtäviä suorittava henkilöstö mukaan luettuna.

7. a) Rajoittamatta tämän kohdan b alakohdan soveltamista kullakin lentoliikenteen harjoittajalla on toisen osapuolen alueella maahuolinnan osalta oikeus

i) hoitaa itse oma maahuolintansa ("omahuolinta"); tai

ii) valita sellaisista kilpailevista maahuolintaa kokonaisuudessaan tai osittain tarjoavista palveluntarjoajista, myös toisten lentoliikenteen harjoittajien joukosta, joilla on pääsy markkinoille kummankin osapuolen lakien ja määräysten mukaisesti, jos tällaisia palveluntarjoajia on markkinoilla.

b) Tämän kohdan a alakohdan i ja ii luetelmakohdan mukaisia oikeuksia voivat rajoittaa ainoastaan lentoaseman turvallisuuskohdista johtuva käytettävissä olevan tilan tai kapasiteetin puute. Jos tällaiset rajoitukset rajoittavat omahuolintaa, estävät tai sulkevat sen pois ja jos maahuolintapalvelujen tarjoajien välillä ei ole tehokasta kilpailua, asianomainen osapuoli varmistaa, että kaikkia tällaisia palveluja on saatavissa samoilla ja yhtäläisillä perusteilla kaikille lentoliikenteen harjoittajille; tällaisten palvelujen hinnat on vahvistettava asianmukaisin, puolueettomin, läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein.

8. Jokaisella maahuolintapalvelujen tarjoajalla on, riippumatta siitä ovatko ne lentoliikenteen harjoittajia vai eivät, oltava toisen osapuolen alueella suoritettavan maahuolinnan osalta oikeus tarjota maahuolintapalveluja samalla lentoasemalla toimiville lentoliikenteen harjoittajille, jos niille on myönnetty lupa ja ne ovat sovellettavien lakien ja määräysten mukaisia.

9. Kumpikin osapuoli varmistaa, että sen määräyksiä, ohjeita ja menettelyjä lähtö- ja saapumisaikojen jakamiseksi sen alueella sijaitsevilla lentoasemilla sovelletaan riippumattomasti, avoimesti, tehokkaasti, syrjimättömästi ja nopeasti.

10. Osapuoli saa vaatia tämän sopimuksen mukaisesti harjoitettavien lentoliikennepalvelujen toimintasuunnitelmien, ohjelmien tai aikataulujen ilmoittamista ainoastaan tiedoksi sen tarkistamiseksi, että tämän sopimuksen mukaisesti myönnettyjä oikeuksia kunnioitetaan. Jos osapuoli vaatii tällaista ilmoittamista, sen on huolehdittava siitä, että ilmoitusvaatimuksista ja -menettelyistä aiheutuu lentoliikenteen asiamiehille ja toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajille mahdollisimman vähän hallinnollisia rasitteita.

11. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittaja saa myydä lentokuljetuksia ja niihin liittyviä palveluja toisen osapuolen alueella suoraan ja/tai lentoliikenteen harjoittajan harkinnan mukaan sen nimeämien myyntiedustajien, muiden asiamiesten tai internetin välityksellä taikka muuta käytettävissä olevaa kanavaa käyttäen. Kullakin lentoliikenteen harjoittajalla on oikeus myydä tällaisia lentokuljetuksia ja niihin liittyviä palveluja, ja kaikilla henkilöillä on oikeus ostaa niitä alueen valuutalla tai vapaasti vaihdettavilla valuutoilla.

12. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus maksaa paikalliset menonsa, mukaan luettuna muun muassa polttoaineostot ja lentoasemamaksut, toisen osapuolen alueella paikallisessa valuutassa. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat halutessaan maksaa tällaiset menot toisen osapuolen alueella vapaasti vaihdettavissa valuutoissa markkinavaihtokurssilla.

13. Kaikilla lentoliikenteen harjoittajilla on pyynnöstä oikeus vaihtaa ja lähettää paikallisia tuloja vapaasti milloin ja millä tavoin tahansa vapaasti vaihdettavissa olevassa valuutassa toisen osapuolen alueelta haluamaansa maahan. Valuutan vaihto ja lähettäminen on luvallista ilman rajoituksia tai lähetyseroa käyttäen sitä markkinavaihtokurssia, jota sovelletaan juokseviin rahasiirtoihin ja -lähetyksiin sinä päivänä, jona lentoliikenteen harjoittaja tekee ensimmäisen lähettämistä koskevan hakemuksensa, eikä niistä peritä muita maksuja kuin pankkien tällaisesta vaihtamisesta ja lähettamisestä tavallisesti veloittamat maksut.

14. Tässä sopimuksessa tarkoitettuja palveluja hoitaessaan tai tarjotessaan osapuolten lentoliikenteen harjoittajat voivat osallistua yhteisiin markkinointijärjestelyihin, kuten kiintiövarauksia tai yhteisten reittitunnusten käyttöä koskeviin järjestelyihin,

- a) osapuolten lentoliikenteen harjoittajien kanssa;
- b) kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajien kanssa; ja
- c) minkä tahansa maan pintakuljetusten (maa- ja vesikuljetukset) tarjoajan kanssa,

mikäli i) lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on asianmukaiset liikenneoikeudet, ii) markkinoivalla lentoliikenteen harjoittajalla on tarvittavat asianmukaiset reittioikeudet ja iii) järjestelyt täyttävät tällaisiin järjestelyihin tavanomaisesti sovellettavat turvallisuutta ja kilpailua koskevat vaatimukset.

15. Kun myydään matkustajakuljetusta, johon liittyy yhteisiä markkinointijärjestelyjä, ostajalle on ilmoitettava myyntipaikassa, tai joka tapauksessa lähtöselvityksessä tai, jos lähtöselvitystä ei vaadita jatkolennolle, koneeseen noustessa, mitkä kuljetuspalvelun tarjoajat liikennöivät kutakin matkan osuutta.

16. Kun on kyse matkustajaliikenteestä, pintakuljetuksen tarjoajiin ei sovelleta lentoliikennettä sääteleviä lakeja ja määräyksiä pelkästään sillä perusteella, että lentoliikenteen harjoittaja tarjoaa tätä pintakuljetusta omalla nimellään.

17. Sen estämättä, mitä muualla tässä sopimuksessa määrätään, molempien osapuolten lentoliikenteen harjoittajien ja välillisten rahtikuljetusten tarjoajien on rajoituksetta sallittava käyttää kansainvälisten ilmakuljetusten yhteydessä mitä tahansa rahdin pintakuljetusta mihin tahansa paikkaan tai mistä tahansa paikasta osapuolten alueilla tai kolmansissa maissa, mukaan luettuina kuljetukset kaikille kansainvälisesti tunnustetuille tullipalveluja tarjoaville lentoasemille ja niitä tarjoavilta lentoasemilta, ja tarvittaessa oikeus kuljettaa tullaamatonta rahtia sovellettavien lakien ja määräysten mukaisesti. Lentoasemien tullipalvelujen on oltava käytettävissä tällaista rahtia varten riippumatta siitä, kuljetetaanko rahti pinta- vai lentokuljetuksena. Lentoliikenteen harjoittajat voivat päättää suorittaa itse omat pintakuljetuksensa tai sopia niistä muiden pintakuljetuksen tarjoajien kanssa, mukaan lukien muiden lentoliikenteen harjoittajien ja välillisten lentorahtikuljetusten tarjoajien suorittamat pintakuljetukset. Tällaisia intermodaalisia rahtikuljetuksia voidaan tarjota yhteen sekä ilma- että pintakuljetuksen käsittävään hintaan edellyttäen, että rahdinantajia ei johdeta harhaan tällaisen kuljetuksen suhteen.

18. Kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus tehdä kummankin osapuolen tai kolmansien maiden yhtiöiden, myös lentoyhtiöiden, kanssa luvake- ja tuotemerkkijärjestelyjä sillä edellytyksellä, että lentoliikenteen harjoittajilla on asianmukaiset luvat ja että järjestelyt ovat sellaisten lakien ja määräysten mukaiset, joita osapuolet tavanomaisesti soveltavat tällaisiin järjestelyihin; tämä koskee erityisesti määräyksiä, joissa edellytetään lennon suorittavan lentoliikenteen harjoittajan julkistamista.

19. Osapuolten lentoliikenteen harjoittajat voivat osallistua järjestelyihin, joilla tarjotaan ilma-aluksia kansainväliseen lentoliikenteeseen joko miehistöineen tai ilman miehistöä

- a) osapuolten lentoliikenteen harjoittajien kanssa; ja
- b) kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajien kanssa;

sillä edellytyksellä, että kaikilla tällaisiin järjestelyihin osallistuvilla on asianmukaiset luvat ja että ne noudattavat osapuolten tavanomaisesti tällaisiin järjestelyihin soveltamia lakeja ja määräyksiä. Kumpikaan osapuoli ei saa edellyttää ilma-alusta tarjoavalta lentoliikenteen harjoittajalta tämän sopimuksen mukaisia liikenneoikeuksia reiteille, joilla ilma-alusta käytetään. Osapuolet voivat vaatia tällaisille järjestelyille toimivaltaisten viranomaistensa hyväksyntää. Jos osapuoli vaatii tällaista hyväksyntää, sen on huolehdittava siitä, että hyväksyntämenettelyistä aiheutuu lentoliikenteen harjoittajille mahdollisimman vähän hallinnollisia rasitteita.

10 ARTIKLA

Tullit ja verot

1. Saapuessaan kansainvälisessä liikenteessä osapuolen alueelle toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajien ilma-alukset, niiden vakiovarusteet, poltto- ja voiteluaineet, tekniset kulutustarvikkeet, maalaitteet, varaosat (mukaan lukien moottorit), ilma-alusten varastot (mukaan lukien mutta eivät ainoastaan elintarvikkeet, juomat ja alkoholi, tupakka ja muut tuotteet, jotka on tarkoitettu myytäväksi matkustajille tai heidän kulutettavakseen lennon aikana rajoitettuna määrinä) sekä muut tarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita käytetään yksinomaan kansainvälisessä liikenteessä liikennöivän ilma-aluksen toimintaa tai huoltoa varten, ovat sillä edellytyksellä, että ne pysyvät ilma-aluksessa, vastavuoroisuuden perusteella vapaita kaikista tuontirajoituksista, omaisuus- ja pääomaveroista, tulleista, valmisteveroista ja muista sen kaltaisista korvauksista ja maksuista, joita

a) kansalliset tai paikalliset viranomaiset taikka Euroopan unioni asettavat ja

b) jotka eivät perustu annettujen palvelujen kustannuksiin.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista veroista, tulleista, korvauksista ja maksuista, lukuun ottamatta annetun palvelun kustannuksiin perustuvia maksuja, vapautetaan vastavuoroisesti myös seuraavat:

a) ilma-alukseen kohtuullisissa rajoissa otetut osapuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut ilma-aluksen varastot, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa maasta ulos suuntautuvalla lennolla silloinkin, kun näitä varastoja käytetään lennettäessä kyseisen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella;

b) osapuolen alueelle tuodut maalaitteet ja varaosat (mukaan lukien moottorit), jotka on tarkoitettu toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä liikenteessä käytettävän ilma-aluksen huoltoa tai korjausta varten;

- c) osapuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut poltto- ja voiteluaineet ja tekniset kulutustarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa silloinkin, kun näitä tarvikkeita käytetään lennettäessä kyseisen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella;
- d) osapuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut, osapuolten tullilainsäädännön mukaiset painotuotteet, joita on otettu ilma-alukseen tarkoituksena käyttää niitä toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa maasta ulos suuntautuvalla lennolla silloinkin, kun näitä varastoja käytetään lennettäessä kyseisen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella.

3. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä osapuolta määräämästä syrjimättömin perustein veroja, tulleja, korvauksia tai muita maksuja sen alueella toimitetulle polttoaineelle, jota käytetään sellaisen lentoliikenteen harjoittajan ilma-aluksessa, joka liikennöi kahden sen alueella sijaitsevan paikan välillä.

4. Osapuolen lentoliikenteen harjoittajan käyttämässä ilma-aluksessa olevia vakiovarusteita tai siellä tavallisesti säilytettäviä, tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja varusteita, tarvikkeita ja varaosia saa purkaa toisen osapuolen alueella ainoastaan kyseisen osapuolen tulliviranomaisten luvalla, ja ne voidaan vaatia asetettaviksi mainittujen viranomaisten valvontaan siihen asti, kun ne viedään uudelleen maasta tai toimitetaan muulla tavoin pois tullimääräysten mukaisesti.

5. Tässä artiklassa tarkoitettuja vapautuksia on sovellettava myös silloin, kun osapuolen lentoliikenteen harjoittajat ovat tehneet sopimuksen toisen lentoliikenteen harjoittajan kanssa, jolle toinen osapuoli on myöntänyt vastaavat vapautukset, tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tarvikkeiden lainaamisesta tai siirtämisestä toisen osapuolen alueella.

6. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä kumpaakaan osapuolta määräämästä veroja, tulleja tai maksuja tavaroille, jotka on myyty muuhun tarkoitukseen kuin matkustajien kulutettavaksi ilma-aluksessa liikennöitäessä niiden alueella kahden sellaisen paikan välillä, joissa ilma-alukseen nouseminen tai siitä poistuminen on sallittua.

7. Osapuolen alueen kautta suorassa kauttakulussa olevat matkatavarat ja rahti vapautetaan veroista, tulleista ja muista samankaltaisista maksuista, jotka eivät perustu annettujen palvelujen kustannuksiin.

8. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tarvikkeita ja varastoja voidaan edellyttää pidettävän toimivaltaisten viranomaisten valvonnassa.

9. Tämän sopimuksen määräyksillä ei ole vaikutusta arvonlisäveron (alv) suhteen.

10. Tämä sopimus ei vaikuta EU:n jäsenvaltioiden ja Armenian välisten tulojen ja pääoman kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevien yleissopimusten määräyksiin.

11 ARTIKLA

Käyttömaksut

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa A osassa tarkoitettujen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset.

2. Kumpikin osapuoli varmistaa, että käyttömaksut, joita sen maksuja perivät toimivaltaiset viranomaiset tai elimet voivat määrätä toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajille lennonvarmistuksen ja lennonjohdon käytöstä, perustuvat kustannuksiin eivätkä ole syrjiviä. Kaikki tällaiset käyttömaksut toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajille on joka tapauksessa asetettava ehdoin, jotka eivät ole epäsuotuisampia kuin minkä tahansa muun lentoliikenteen harjoittajan saatavilla olevat suotuisimmat ehdot.

3. Kumpikin osapuoli varmistaa, että käyttömaksut, joita sen maksuja perivät toimivaltaiset viranomaiset tai elimet voivat määrätä toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajille lentoasemien, ilmailun turvaamisen ja niihin liittyviin toimintoihin tarkoitettujen tilojen ja laitteiden ja palvelujen käytöstä, tämän sopimuksen 9 artiklan 7 kohdassa kuvatuista palveluista veloittettavia maksuja lukuun ottamatta, eivät ole perusteettomasti syrjiviä, eivätkä kansallisuuden perusteella syrjiviä ja jakautuvat tasaisesti käyttäjäryhmien kesken. Näissä maksuissa on otettava huomioon kaikki kustannukset, joita maksuja periville toimivaltaisille viranomaisille tai elimille aiheutuu tarvittavien lentoasema- ja ilmailun turvaamislaitteiden ja -palvelujen tarjoamisesta kyseisellä lentoasemalla tai niillä lentoasemilla, joilla sovelletaan yhteistä maksujärjestelmää, mutta niiden määrä ei saa ylittää kyseisiä kustannuksia, sanotun kuitenkin rajoittamatta 16 artiklan 1 kohdan soveltamista. Näihin maksuihin voi sisältyä kohtuullinen tuotto poistojen jälkeen. Laitteita ja palveluja, joiden käytöstä peritään maksuja, on tarjottava tehokkaasti ja taloudellisesti. Kaikkia näitä maksuja on joka tapauksessa sovellettava toisen osapuolen lentoliikenteen harjoittajien osalta ehdoin, jotka eivät saa olla epäsuotuisampia kuin minkä tahansa muun lentoliikenteen harjoittajan saatavilla olevat suotuisimmat ehdot silloin, kun maksuja sovelletaan.

4. Kumpikin osapuoli edellyttää maksuja perivien toimivaltaisten viranomaisten tai elinten sekä laitteita ja palveluja käyttävien lentoliikenteen harjoittajien vaihtavan keskenään tietoja, jotka voivat olla tarpeen maksujen kohtuullisuuden määrittämiseksi tämän artiklan 2 ja 3 kohdassa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Kummankin osapuolen maksuja perivien toimivaltaisten viranomaisten tai elinten on annettava käyttäjille kohtuullisessa ajassa tietoa kaikista käyttömaksuihin kohdistuvista muutosehdotuksista, jotta ne voivat esittää näkemyksiään ja huomioitaan ennen muutosten tekemistä.

12 ARTIKLA

Lentohinnat ja kuljetusmaksut

1. Osapuolet antavat lentoliikenteen harjoittajiensa määritellä vapaasti lentohinnat ja kuljetusmaksut vapaan ja oikeudenmukaisen kilpailun perusteella.
2. Kumpikin osapuoli voi vaatia syrjimättömin perustein, että sen toimivaltaisille viranomaisille ilmoitetaan kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajien kyseisen osapuolen alueelta tarjoamien palvelujen lentohinnat ja kuljetusmaksut yksinkertaistetussa muodossa ja ainoastaan tiedoksi. Lentoliikenteen harjoittajia ei saa vaatia tekemään tällaista ilmoitusta ennen kuin lentohintaa tai kuljetusmaksua aletaan soveltaa.
3. Toimivaltaiset viranomaiset voivat olla yhteydessä toisiinsa keskustellakseen esimerkiksi, mutta ei yksinomaan, lentohintojen ja kuljetusmaksujen ilmoittamisen vaatimuksista ja menettelyistä sekä perusteettomilta, kohtuuttomilta, syrjiviltä tai julkista tukea saavilta vaikuttavista lentohinnoista ja kuljetusmaksuista.

13 ARTIKLA

Tilastotiedot

1. Kumpikin osapuoli antaa toiselle osapuolelle syrjimättömin perustein, siten kuin osapuolten kansallisissa laeissa ja määräyksissä säädetään, tämän sopimuksen mukaista lentoliikennettä koskevat saatavilla olevat tilastotiedot, joita voidaan kohtuudella vaatia.
2. Osapuolet tekevät muun muassa tämän sopimuksen 23 artiklan mukaisessa sekakomiteassa yhteistyötä, jolla helpotetaan niiden välistä tilastotietojen vaihtoa tämän sopimuksen mukaisen lentoliikenteen kehityksen seuraamiseksi.

II OSASTO

SÄÄNTELY-YHTEISTYÖ

14 ARTIKLA

Ilmailun turvallisuus

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa esitettyjen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset.
2. Sen varmistamiseksi, että osapuolet panevat tämän artiklan määräykset ja tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut lakisääteiset vaatimukset ja normit täytäntöön, Armenia osallistuu tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston työhön tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen.
 - a) Euroopan unioni seuraa jatkuvasti ja arvioi säännöllisesti yhteistyössä Armenian kanssa Armenian siirtymistä tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa esitettyjen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien noudattamiseen.
 - b) Kun Armenia katsoo, että se noudattaa tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa esitettyjä lentoliikenteen lakisääteisiä vaatimuksia ja normeja, se ilmoittaa Euroopan unionille, että asiasta olisi tehtävä arvio.
 - c) Kun Armenia noudattaa täysimittaisesti tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa esitettyjä lentoliikenteen lakisääteisiä vaatimuksia ja normeja, tämän sopimuksen 23 artiklan mukaisesti perustettu sekakomitea määrittää, miten ja millä edellytyksillä Armenia osallistuu Euroopan lentoturvallisuusviraston työhön edellä tarkoitettua tarkkailijan asemaa laajemmin.
3. Osapuolet varmistavat, että sellaisille osapuolen rekisteröimille ilma-aluksille, joiden osalta epäillään, etteivät ne ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen kansainvälisten lentoturvallisuusmääräysten mukaisia, ja jotka laskeutuvat toisen osapuolen alueella sijaitseville kansainvälisen lentoliikenteen käytössä oleville lentoasemille, suoritetaan tämän toisen osapuolen toimivaltaisten viranomaisten toimesta asematasotarkastukset sekä sisällä ilma-aluksessa että sen ulkopuolella ilma-aluksen ja sen miehistön asiakirjojen asianmukaisuuden varmistamiseksi ja ilma-aluksen ja sen varustuksen silmämääräisesti havaittavan kunnan toteamiseksi.
4. Osapuolen toimivaltaiset viranomaiset voivat milloin tahansa pyytää neuvonpitoa toisen osapuolen soveltamista turvallisuusmääräyksistä.
5. Osapuolen toimivaltaiset viranomaiset ryhtyvät asiaankuuluviin ja välittömiin toimenpiteisiin havaitessaan, että
 - a) ilma-alus, tuote tai toiminta ei ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen vähimmäisvaatimusten tai tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa esitettyjen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukainen, sen mukaan, kumpaa sovelletaan;

- b) on vakavia epäilyjä siitä, ettei ilma-alus ole yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen vähimmäisvaatimusten tai tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa esitettyjen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukainen tai ettei ilma-aluksen liikennöinti ole niiden mukaista, sen mukaan, kumpaa sovelletaan, tai
- c) on vakavia epäilyjä siitä, että yleissopimuksen mukaisesti vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia tai tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa esitettyjä lentoliikenteen lakisääteisiä vaatimuksia ja normeja, sen mukaan, kumpaa sovelletaan, ei noudateta tai valvota tehokkaasti.

6. Jos osapuoli toteuttaa toimia tämän artiklan 5 kohdan mukaisesti, sen on viipymättä ilmoitettava tästä toiselle osapuolelle ja esitettävä perustelut toimilleen.

7. Tämän artiklan 5 kohdan mukaisesti toteutetut osapuolen toimet on keskeytettävä heti, kun niille ei enää ole perusteita.

15 ARTIKLA

Ilmailun turvaaminen

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa C osassa esitettyjen ilmailun turvaamisen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset.

2. Armeniassa voidaan tehdä Euroopan komission tarkastus tämän sopimuksen liitteessä II olevassa C osassa esitetyn ilmailun turvaamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti. Osapuolet perustavat tarvittavan mekanismin tällaisten turvatoimien tarkastusten tuloksia koskevaa tiedonvaihtoa varten.

3. Koska siviili-ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön turvallisuuden varmistaminen on kansainvälisten lentoliikennepalvelujen harjoittamisen ehdoton edellytys, osapuolet vahvistavat toisiaan koskevat velvoitteensa, joiden mukaan ne turvaavat siviili-ilmailun laittomilta teoilta, ja erityisesti velvoitteensa, jotka perustuvat yleissopimukseen, Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun rikoksia ja eräitä muita tekoja ilma-aluksissa koskevaan yleissopimukseen, Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970 allekirjoitettuun ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen, Montrealissa 23 päivänä syyskuuta 1971 allekirjoitettuun siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen, Montrealissa 24 päivänä helmikuuta 1988 allekirjoitettuun kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallanteiden ehkäisemistä koskevaan lisäpöytäkirjaan ja Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 allekirjoitettuun yleissopimukseen muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista

varten, siltä osin kuin molemmat osapuolet ovat näiden yleissopimusten osapuolia, sekä kaikkiin muihin siviili-ilmailun turvaamista koskeviin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin, joiden osapuolia molemmat osapuolet ovat.

4. Osapuolet antavat pyynnöstä toisilleen kaiken tarpeellisen avun siviili-ilma-alusten laittoman haltuunoton ja muiden sellaisten laittomien tekojen torjumiseksi, jotka vaarantavat tällaisten ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön, lentoasemien ja lennonvarmistuksen turvallisuuden, sekä kaikkien muiden siviili-ilmailun turvaamiseen kohdistuvien uhkien torjumiseksi.

5. Jos asiasta ei säädetä tämän sopimuksen liitteessä II olevassa C osassa esitetyissä ilmailun turvaamista koskevissa lakisääteisissä vaatimuksissa ja normeissa, osapuolet noudattavat keskinäisissä suhteissaan ICAOn vahvistamia ilmailun turvaamista koskevia standardeja ja suositeltuja menettelytapoja. Osapuolet edellyttävät, että niiden rekisterissä olevien ilma-alusten käyttäjät sekä sellaiset lentotoiminnan harjoittajat, joiden päätoimipaikka tai vakinainen kotipaikka on niiden alueella, ja niiden alueella olevien lentoasemien pitäjät toimivat kyseisten ilmailun turvaamista koskevien määräysten mukaisesti.

6. Osapuolet varmistavat, että niiden alueella toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä siviili-ilmailun suojaamiseksi laittomilta teoilta, mukaan luettuna mutta ei yksinomaan matkustajien ja heidän käsimatkatavaroidensa turvatarkastaminen, ruumassa kuljetettavien matkatavaroiden turvatarkastaminen, muiden kuin matkustajien turvatarkastaminen ja -valvonta, miehistö ja heidän mukanaan olevat tavarat mukaan luettuina, rahdin, postin, lennon aikana käytettävien tarvikkeiden ja lentoasematarvikkeiden turvatarkastaminen ja -valvonta sekä kulunvalvonta lentokenttäalueelle ja turvalavotuille alueille. Näitä toimenpiteitä on tarkistettava, jotta niissä otetaan huomioon siviili-ilmailun turvaamiseen kohdistuvat lisääntyneet uhkat. Kumpikin osapuoli suostuu siihen, että sen lentoliikenteen harjoittajien voidaan edellyttää noudattavan tämän artiklan 1 ja 5 kohdassa tarkoitettuja ilmailun turvaamista koskevia määräyksiä ja toisen osapuolen edellyttämiä muita turvamääräyksiä kyseisen toisen osapuolen alueelle tulon, siellä olemisen tai sieltä poistumisen suhteen.

7. Osapuoli voi hyväksyä alueellensa pääsyä koskevia turvatoimenpiteitä sekä tietyn turvauhkan vuoksi toteutettavia kiireellisiä toimenpiteitä ottaen täysimääräisesti huomioon molempien osapuolten suvereniteetin ja sitä kunnioittaen; tällaisista toimenpiteistä on ilmoitettava toiselle osapuolelle viipymättä. Kumpikin osapuoli suhtautuu myötämielellisesti toisen osapuolen esittämiin pyyntöihin kohtuullisista erityisturvatoimista, ja kukin osapuoli ottaa huomioon toisen osapuolen jo käyttöön ottamat turvatoimet ja toisen osapuolen esittämät näkemykset. Kumpikin osapuoli tunnustaa kuitenkin, ettei tämän artiklan määräyksillä rajoiteta osapuolen mahdollisuutta kieltää sellaisen lennon tai sellaisten lentojen pääsy alueelleen, jonka tai joiden se katsoo uhkaavan turvallisuuttaan. Kumpikin osapuoli ilmoittaa ennalta toiselle osapuolelle kaikista erityisturvatoimista, joita se aikoo ottaa käyttöön ja joilla voi olla merkittävä taloudellinen tai toiminnallinen vaikutus tämän sopimuksen mukaisiin lentoliikennepalveluihin, paitsi jos se ei ole kohtuudella mahdollista hätätilanteessa. Kumpi tahansa osapuoli voi pyytää sekakomiteaa kokoontumaan tämän sopimuksen 23 artiklan mukaisesti keskustelemaan tällaisista turvatoimista.

8. Kun siviili-ilma-alukseen kohdistuu tai sitä uhkaa laitton haltuunotto tai ilma-aluksen

turvallisuutta, sen matkustajia tai miehistöä, lentoasemia tai lennonvarmistuslaitteita kohtaan tapahtuu tai niitä uhkaa muu laitton teko, osapuolet avustavat toisiaan helpottamalla yhteydenpitoa ja toteuttamalla muita asianmukaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on nopeasti ja turvallisesti saattaa päätökseen tällainen tapaus tai sen uhka.

9. Kumpikin osapuoli toteuttaa kaikki käytännössä toteutettavina pitämänsä toimenpiteet varmistaakseen, että ilma-alus, joka on otettu laittomasti haltuun tai joutunut jonkin muun laittoman teon kohteeksi ja on maassa osapuolen alueella, pidetään maassa, paitsi jos sen poistumisen salliminen on välttämätöntä ihmishenkien suojelemiseksi. Tällaisista toimenpiteistä päätetään yhteisten neuvottelujen pohjalta aina kun se on mahdollista.

10. Kun osapuolella on perusteltua syytä uskoa, että toinen osapuoli on poikennut tässä artiklassa määrätystä ilmailun turvaamista koskevista määräyksistä, kyseinen osapuoli pyytää välittömiä neuvotteluja toisen osapuolen kanssa. Tällaiset neuvottelut on aloitettava kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa pyynnöstä.

11. Ellei tyydyttävään sopimukseen päästä kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa tällaisen pyynnön esittämisestä tai sovitussa pidemmässä määräajassa, osapuolella on oikeus kieltäytyä myöntämästä toisen osapuolen yhdelle tai useammalle lentoliikenteen harjoittajalle liikennöintilupaa, peruuttaa se, rajoittaa sitä tai asettaa sille ehtoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen 5 artiklan soveltamista.

12. Välittömän ja poikkeuksellisen vaaratilanteen uhatessa osapuoli voi toteuttaa tilapäisiä toimenpiteitä välittömästi.

13. Kaikkien tämän artiklan 11 kohdan mukaisesti toteutettavien toimien toteuttaminen on keskeytettävä, kun toinen osapuoli noudattaa tämän artiklan määräyksiä.

16 ARTIKLA

Ilmaliikenteen hallinta

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa D osassa esitettyjen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset ja, jos niistä ei säädetä EU:n lainsäädäntökehyksessä, vähintään asiaa koskevien ICAOn standardien ja suositeltujen menettelytapojen mukaiset.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä ilmaliikenteen hallinnan alalla yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan laajentamiseksi Armenian alueelle, jotta Euroopassa voidaan parantaa nykyistä

turvallisuustasoa ja ilmaliikenteen yleistä tehokkuutta, optimoida lennonjohtokapasiteetti, minimoida viivästykset ja parantaa ympäristönsuojelun tasoa. Tässä tarkoituksessa Armenia otetaan tarkkailijaksi yhtenäisen ilmatilan komiteaan ja muihin yhtenäiseen ilmatilaan liittyviin elimiin tämän sopimuksen voimaantulosta alkaen. Sekakomitea vastaa yhteistyön seurannasta ja edistämisestä ilmaliikenteen hallinnan alalla.

3. Helpottaakseen yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevan lainsäädännön soveltamista alueellaan

- a) Armenia toteuttaa tarvittavat toimenpiteet lennonvarmistuspalveluihin ja ilmaliikenteen hallintaan liittyvien institutionaalisten ja valvontarakenteidensa mukauttamiseksi yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan,
- b) Armenia erityisesti perustaa tarvittavan kansallisen valvontaelimen, jonka on oltava vähintään toiminnallisesti riippumaton lennonvarmistuspalvelujen tarjoajista,
- c) Euroopan unioni ottaa Armenian mukaan soveltuviin yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan liittyviin lennonvarmistuspalveluja, ilmatilaa ja yhteentoimivuutta koskeviin toiminnallisiin aloitteisiin, erityisesti
 - i) tarkastelemalla mahdollisuutta yhteistyöhön olemassa olevan toiminnallisen ilmatilan lohkon kanssa tai olemassa olevaan toiminnallisen ilmatilan lohkon liittymiseen taikka uuden toiminnallisen ilmatilan lohkon luomiseen,
 - ii) osallistumalla yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan verkkotoimintoihin,
 - iii) tekemällä SESAR-hankkeen käyttöönottosuunnitelmien mukaiset mukautukset,
 - iv) lisäämällä yhteentoimivuutta, ja
- d) Armenia toteuttaa tarvittavat toimenpiteet EU:n suorituskyvyn kehittämisjärjestelmän täytäntöönpanemiseksi optimoidakseen lentojen yleisen tehokkuuden, vähentääkseen kustannuksia ja parantaakseen olemassa olevien järjestelmien turvallisuutta ja kapasiteettia.

17 ARTIKLA

Ympäristö

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa E osassa esitettyjen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset.

2. Osapuolet katsovat, että ympäristöä on tarpeen suojella edistämällä ilmailun kestävää kehittämistä. Osapuolet aikovat yhdessä tunnistaa ilmailun ympäristövaikutuksiin liittyviä ongelmia.

3. Osapuolet toteavat, että on tärkeää toimia yhdessä, jotta voidaan tarkastella ja minimoida ilmailun ympäristövaikutukset tämän sopimuksen tavoitteet huomioon ottaen.

4. Osapuolet toteavat, että on tärkeää torjua ilmastonmuutosta, ja käsitellä siksi ilmailuun liittyviä kasvihuonekaasupäästöjä niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Ne sopivat tiivistävänsä yhteistyötään näillä aloilla, myös aiheeseen liittyvien monenvälisten järjestelyjen avulla, erityisesti toteuttamalla markkinaperusteisen kokonaisvaltaisen toimenpiteen, josta sovittiin ICAOn 39. yleiskokouksessa, ja käyttämällä Yhdistyneiden kansakuntien ilmastonmuutoksen puitesopimuksen nojalla tehdyn Pariisin sopimuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaista mekanismia kehitettäessä kansainvälisen tason markkinaperusteisia kokonaisvaltaisia toimenpiteitä, joilla puututaan kasvihuonekaasupäästöihin ilmailun alalla ja mihin tahansa muuhun mainitussa 6 artiklassa tarkoitettuun näkökohtaan, joka on erityisen merkityksellinen kansainvälisen lentoliikenteen päästöjen kannalta.

5. Osapuolet pyrkivät kannustamaan asiantuntijoiden välistä tietojen vaihtoa ja suoraa viestintä- ja keskusteluyhteyttä ilmailun ympäristövaikutuksia koskevan yhteistyön lisäämiseksi muun muassa seuraavilla aloilla:

- a) ympäristöä vähemmän kuormittavaa ilmailuteknologiaa koskeva tutkimus ja kehitystyö;
- b) ilmaliikenteen hallintaa koskevat innovaatiot, joilla pyritään vähentämään ilmailun ympäristövaikutuksia;
- c) kestäviä vaihtoehtoisia ilmailupolttoaineita koskeva tutkimus ja kehitystyö;
- d) näkemysten vaihtaminen ilmailun ympäristövaikutuksiin liittyvistä kysymyksistä ja ilmastoon vaikuttavien ilmailun päästöjen vähentäminen; ja
- e) melun torjunta ja seuranta ilmailun ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

6. Lisäksi osapuolet pyrkivät tehokkaasti lisäämään yhteistyötään kansainvälisen ilmailun kasvihuonekaasupäästöihin liittyvien toimenpiteiden osalta – myös rahoitusta ja teknologiaa koskevissa kysymyksissä – ympäristöön liittyviä monenvälisiä oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan kunnioittaen.

7. Osapuolet tunnustavat tarpeen toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä lentoliikenteen ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi tai niihin puuttumiseksi muulla tavoin, edellyttäen, että nämä toimenpiteet ovat täysin osapuolten kansainväliseen oikeuteen perustuvien oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisia.

18 ARTIKLA

Lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuu

Osapuolet vahvistavat tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn yleissopimuksen (Montrealin yleissopimus) mukaiset velvollisuutensa.

19 ARTIKLA

Kuluttajansuoja

Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa F osassa esitettyjen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset.

20 ARTIKLA

Tietokonepohjaiset paikanvarausjärjestelmät

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa A osassa tarkoitettujen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset.

2. Osapuolen alueella toimivilla tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien myyjillä on oikeus tuoda, ylläpitää ja vapaasti tarjota tietokonepohjaisia paikanvarausjärjestelmiään matkatoimistoille tai matkailualan yrityksille, joiden pääasiallinen toiminta on matkailuun liittyvien tuotteiden jakelu toisen osapuolen alueella, mikäli kyseessä oleva tietokonepohjainen paikanvarausjärjestelmä on toisen osapuolen lakisääteisten vaatimusten mukainen.

3. Osapuolet poistavat kaikki olemassa olevat vaatimukset, jotka voivat rajoittaa osapuolen tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien pääsyä toisen osapuolen markkinoille tai muuten rajoittaa kilpailua. Osapuolet pidättäytyvät hyväksymästä tällaisia vaatimuksia myöhemmin.

4. Kumpikaan osapuoli ei saa alueellaan asettaa toisen osapuolen tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien myyjille tai sallia niille asetettavan järjestelmien näytön suhteen muita

vaatimuksia kuin ne, jotka se on asettanut omille tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmiensä myyjille tai muille sen markkinoilla oleville tietokonepohjaisille paikanvarausjärjestelmille. Kumpikaan osapuoli ei saa estää tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien myyjä, heidän toimittajiansa ja tilaajiansa tekemästä matkustuspalvelutietojen vaihdosta keskenään sopimuksia, joilla helpotetaan kattavien ja puolueettomien tietojen näyttämistä kuluttajille tai puolueettomia näyttöjä koskevien lakisääteisten vaatimusten täyttämistä.

5. Toisen osapuolen mahdolliset asiaankuuluvat viranomaisvaatimukset täyttävien osapuolen tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien omistajilla ja käyttäjillä on oltava samanlaiset mahdollisuudet omistaa toisen osapuolen alueella tietokonepohjaisia paikanvarausjärjestelmiä kuin muilla kyseisen toisen osapuolen markkinoilla toimivilla omistajilla ja käyttäjillä on.

21 ARTIKLA

Sosiaaliset näkökohdat

1. Jollei tämän sopimuksen liitteessä I vahvistetuista siirtymämääräyksistä muuta johdu, osapuolet varmistavat, että niiden lainsäädäntö, säännöt tai menettelyt ovat tämän sopimuksen liitteessä II olevassa G osassa esitettyjen lentoliikenteen lakisääteisten vaatimusten ja normien mukaiset.

2. Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää tarkastella tämän sopimuksen vaikutuksia työvoimaan, työllisyyteen ja työehtoihin. Osapuolet tekevät yhteistyötä tästä sopimuksesta johtuvien työllisyyskysymysten osalta erityisesti työllisyyteen, työelämän perusoikeuksiin, työehtoihin, sosiaaliturvaan ja työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun liittyvissä asioissa.

3. Osapuolten on lakien, määräyksiensä ja käytäntöjensä avulla edistettävä korkean sosiaali- ja työttömyysturvan toteutumista siviili-ilmailun alalla.

4. Osapuolet tunnustavat niiden etujen merkityksen, joita on saavutettavissa, kun avoimilta ja kilpailuun perustuvilta markkinoilta saatavat merkittävät taloudelliset hyödyt yhdistetään korkeatasoisiin työelämän normeihin. Osapuolet panevat tämän sopimuksen täytäntöön siten, että sillä edistetään korkeatasoisia työelämän normeja riippumatta kyseeseen tulevien lentoliikenteen harjoittajien luonteesta tai omistussuhteista, sekä varmistavat, etteivät niiden lainsäädännössä ja määräyksissä vahvistetut oikeudet ja periaatteet vaarannu.

5. Osapuolet sitoutuvat lainsäädännöllään ja käytännöillään edistämään ja toteuttamaan tehokkaasti kansainvälisellä tasolla tunnustettuja työelämän perusoikeuksia, sellaisena kuin ne on vahvistettu Kansainvälisen työjärjestön perussopimuksissa, jotka Armenia ja EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet.

6. Osapuolet sitoutuvat myös edistämään muita sosiaali- ja työttömyysturvan aloilla tunnustettuja kansainvälisiä normeja ja sopimuksia, jotka ovat merkityksellisiä siviili-ilmailun alalla, sekä niiden tehokasta täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa kansallisessa lainsäädännössään.

7. Kumpikin osapuoli voi pyytää sekakomitean kokousta käsittelemään tärkeänä pitamiään työmarkkinakysymyksiä.

III OSASTO INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

22 ARTIKLA

Tulkinta ja noudattamisen valvonta

1. Osapuolet toteuttavat kaikki aiheelliset yleiset ja erityiset toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen ja pidättyvät toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen.

2. Kumpikin osapuoli vastaa tämän sopimuksen noudattamisen asianmukaisesta valvonnasta omalla alueellaan.

3. Kumpikin osapuoli antaa toiselle osapuolelle kaikki tarvittavat tiedot ja kaiken tarvittavan avun, jollei kyseisen osapuolen sovellettavista laista ja määräyksistä muuta johdu, jos kyseinen toinen osapuoli suorittaa määräysten mahdollisia rikkomuksia koskevaa tutkintaa sille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti.

4. Aina kun osapuolet toimivat niille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti asioissa, jotka ovat toisen osapuolen kannalta merkityksellisiä ja jotka koskevat toisen osapuolen viranomaisia tai sen yrityksiä, tämän toisen osapuolen toimivaltaisille viranomaisille tiedotetaan asiasta ja niille annetaan mahdollisuus esittää huomautuksia ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

5. Siltä osin kuin tämän sopimuksen määräykset ja liitteessä II lueteltujen säädösten säännökset ovat asiasisällöltään yhteneviä EU:n perussopimusten vastaavien sääntöjen ja EU:n perussopimusten nojalla annettujen säädösten kanssa, näitä määräyksiä ja säännöksiä tulkitaan niitä täytäntöön pantaessa ja sovellettaessa unionin tuomioistuimen ja Euroopan komission antamien asiaa koskevien tuomioiden ja päätösten mukaisesti.

23 ARTIKLA

Sekakomitea

1. Perustetaan kummankin osapuolen edustajista muodostuva sekakomitea, joka vastaa tämän sopimuksen hallinnoinnista ja asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Se antaa suosituksia ja tekee päätöksiä, jos tässä sopimuksessa nimenomaisesti niin määrätään.
2. Sekakomitea toimii ja tekee päätöksensä yksimielisesti. Sekakomitean päätökset sitovat molempia osapuolia.
3. Sekakomitea vahvistaa työjärjestyksensä.
4. Sekakomitea kokoontuu tarpeen mukaan ja vähintään kerran vuodessa. Kumpikin osapuoli voi pyytää sekakomitean kokouksen koollekutsumista.
5. Osapuoli voi pyytää sekakomitean koollekutsumista tämän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi. Tällainen kokous on järjestettävä mahdollisimman pian, mutta viimeistään kahden (2) kuukauden kuluttua pyynnön esittämisestä, elleivät osapuolet toisin sovi.
6. Sopimuksen moitteettoman täytäntöönpanon varmistamiseksi osapuolet vaihtavat tietoja ja neuvottelevat sekakomiteassa kumman tahansa osapuolen pyynnöstä.
7. Tämän sopimuksen 3 artiklassa vahvistetun oikeuksien myöntämisen nojalla sekakomitean on vahvistettava päätöksellä Euroopan unionin tekemä arviointi, joka koskee EU:n lainsäädännön säännösten, sellaisena kuin ne kuvataan tämän sopimuksen liitteessä I olevassa 1 kohdassa, täytäntöönpanoa ja soveltamista Armeniassa.
8. Tämän sopimuksen 6 artiklan mukaisesti sekakomiteassa käsitellään kysymyksiä, jotka liittyvät osapuolten lentoliikenteen harjoittajiin tehtäviin investointeihin ja muutoksiin osapuolten lentoliikenteen harjoittajien tosiasiallisessa määräysvallassa.
9. Tämän sopimuksen 14 artiklan (Ilmailun turvallisuus) mukaisesti sekakomitea valvoo tämän sopimuksen liitteessä I kuvatun siirtymäkauden ajan Armenian tasavallassa rekisteröityjen, Armenian tasavallan viranomaisvalvonnan alaisten käyttäjien sellaisten ilma-alusten asteittaista käytöstä poistamista, joilla ei ole tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa esitetyn asiaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisesti myönnettyä tyyppihyväksyntätodistusta, jotta varmistetaan näiden ilma-alusten käytöstä poistaminen sovitun, tämän sopimuksen liitteessä I

olevassa 7 kohdassa kuvatun asteittaisen käytöstä poistamisen mukaisesti.

10. Lisäksi sekakomitea kehittää yhteistyötä erityisesti, mutta ei yksinomaan, seuraavissa asioissa:

- a) tämän sopimuksen mukaiseen lentoliikenteeseen vaikuttavien markkinaolosuhteiden tarkastelu;
- b) tehokkaan ratkaisun löytäminen sellaisiin tämän sopimuksen 9 artiklassa kuvattuihin liiketoiminnan harjoittamiseen ja kaupallisiin mahdollisuuksiin liittyviin kysymyksiin, jotka voivat haitata markkinoille pääsyä ja tämän sopimuksen mukaisten lentoliikennepalvelujen kitkatonta toimivuutta, jotta voidaan varmistaa oikeudenmukainen kilpailu, sääntelyn lähentäminen ja lentoliikennepalvelujen tuottamisen hallinnollisten rasitteiden minimoiminen;
- c) tietojen vaihtaminen, myös lausunnot lentoliikennepalveluihin mahdollisesti vaikuttavista osapuolten lakien, määräysten ja politiikan muutoksista;
- d) tämän sopimuksen mahdollisten kehittämisalojen käsittely, mukaan lukien tämän sopimuksen muutoksia koskevat suositukset tai ehdot ja menettelyt muiden osapuolten liittämiseksi tähän sopimukseen;
- e) investointeihin, omistussuhteisiin ja määräysvaltaan liittyvät asiat;
- f) sääntely-yhteistyön kehittäminen sekä yhteinen sitoutuminen vastavuoroiseen tunnustamiseen ja sääntöjen ja toimenpiteiden lähentämiseen;
- g) neuvonpidon edistäminen tarvittaessa lentoliikennekysymyksissä, joita käsitellään kansainvälisissä järjestöissä, kolmansien maiden kanssa ja monenvälisissä järjestelyissä, mukaan lukien mahdollisuus hyväksyä yhteinen lähestymistapa;
- h) tilastotietojen vaihtamisen helpottaminen osapuolten välillä tämän sopimuksen mukaisten lentoliikennepalvelujen kehittämisen seuraamiseksi; ja
- i) sopimuksen sosiaalisten vaikutusten tarkastelu täytäntöönpanon yhteydessä ja asianmukaisten ratkaisujen löytäminen perustelluiksi katsottuihin huolenaiheisiin.

11. Jos sekakomitea ei käsittele asiaa kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi, osapuolet voivat toteuttaa tämän sopimuksen 25 artiklan mukaisia suojatoimenpiteitä.

12. Tämä sopimus ei estä osapuolten toimivaltaisten viranomaisten sekakomitean ulkopuolista yhteistyötä ja yhteydenpitoa ilmailun turvaamiseen, turvallisuuteen, ympäristöön, ilmaliikenteen hallintaan, ilmailun infrastruktuuriin, kilpailuun ja kuluttajansuojaan liittyvissä asioissa. Osapuolet ilmoittavat sekakomitealle tällaisen yhteistyön ja yhteydenpidon tuloksista, joilla voi olla vaikutusta tämän sopimuksen täytäntöönpanoon.

24 ARTIKLA

Riitojen ratkaiseminen ja välimiesmenettely

1. Jos osapuolten kesken syntyy riitaa tämän sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta muissa kuin tämän sopimuksen 8 artiklaan perustuvissa kysymyksissä, eikä asiaa saada ratkaistua sekakomitean kokouksessa, riita voidaan sopia diplomaattiteitse, ja jos sekään ei tuota tulosta, riita voidaan jommankumman osapuolen pyynnöstä saattaa välimiesmenettelyyn tässä artiklassa esitettyjä menettelyjä noudattaen.

2. Välimiesmenettelyä koskeva pyyntö osoitetaan kirjallisesti toiselle osapuolelle. Kantajaosapuolen on pyynnössään nimettävä kyseessä oleva toimenpide ja selitettävä riittävät ja selkeät oikeudelliset perusteet esittäen, millä tavoin toimenpide on ristiriidassa tämän sopimuksen määräysten kanssa.

3. Elleivät osapuolet muuta sovi, asian ratkaisee kolmijäseninen välityslautakunta, joka muodostetaan seuraavasti:

- a) kumpikin osapuoli nimeää välimiehen kahdenkymmenen (20) päivän kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta. Näiden kahden välimiehen nimeämistä seuraavien kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa osapuolet sopivat yhteisesti kolmannelle välimiehelle, joka toimii välityslautakunnan puheenjohtajana;
- b) jos jompikumpi osapuolista ei nimeä välimiestä tai jos kolmatta välimiestä ei nimetä tämän kohdan a alakohdan mukaisesti, toinen osapuoli voi pyytää ICAOn neuvoston puheenjohtajaa nimeämään tarpeen mukaan yhden tai useamman välimiehen kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Jos ICAOn neuvoston puheenjohtaja on Armenian tai EU:n jäsenvaltion kansalainen, nimityksen tekee ICAOn neuvoston vanhin varapuheenjohtaja, joka ei ole tällä perusteella jäävi tekemään nimitystä.

4. Välityslautakunnan asettamispäivä on päivä, jona viimeisin kolmesta välimiehstä hyväksyy nimityksensä sekakomitean vahvistamia menettelyjä noudattaen.

5. Jos osapuoli sitä pyytää, välityslautakunnan on kymmenen (10) päivän kuluessa sen asettamisesta tehtävä alustava päätös siitä, katsotaanko asia kiireelliseksi.
6. Välityslautakunta voi osapuolen pyynnöstä määrätä toisen osapuolen panemaan täytäntöön väliaikaisia korjaavia toimenpiteitä ennen välityslautakunnan lopullista päätöstä.
7. Välityslautakunnan on annettava osapuolille viimeistään yhdeksänkymmenen (90) päivän kuluttua asettamispäivästään väliraportti, jossa esitetään selvitetty tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä päätelmien ja annettavien suositusten perustelut. Jos välityslautakunta katsoo, ettei tätä määräaikaa ole mahdollista noudattaa, välityslautakunnan puheenjohtaja ilmoittaa asiasta osapuolille kirjallisesti esittäen viivästyksen syyt sekä päivämäärän, jolloin välityslautakunta aikoo antaa väliraporttinsa. Väliraportti on joka tapauksessa annettava viimeistään sadankahdenkymmenen (120) päivän kuluttua välityslautakunnan asettamispäivästä.
8. Osapuoli voi 14 päivän kuluessa väliraportin antamisesta toimittaa välityslautakunnalle kirjallisen pyynnön tarkistaa tiettyjä väliraportin kohtia.
9. Kiireellisissä tapauksissa välityslautakunta tekee kaikkensa antaakseen väliaikaraporttinsa neljänsäksikymmenen (45) päivän kuluessa ja joka tapauksessa viimeistään kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa välityslautakunnan asettamispäivästä. Osapuoli voi seitsemän (7) päivän kuluessa väliraportin antamisesta toimittaa välityslautakunnalle kirjallisen pyynnön tarkistaa tiettyjä väliraportin kohtia. Tarkasteltuaan osapuolten väliraportista esittämiä kirjallisia lausumia välityslautakunta voi muuttaa raporttiaan ja tehdä tarpeelliseksi katsomiaan lisätutkimuksia. Lopullisen välitystuomion päätelmissä on käsiteltävä riittävästi alustavassa tutkintavaiheessa esitettyjä väitteitä ja vastattava selkeästi osapuolten esittämiin kysymyksiin ja huomautuksiin.
10. Välityslautakunnan on ilmoitettava osapuolille lopullinen välityspäätöksensä sadankahdenkymmenen (120) päivän kuluessa välityslautakunnan asettamispäivästä. Jos välityslautakunta katsoo, ettei tätä määräaikaa ole mahdollista noudattaa, välityslautakunnan puheenjohtaja ilmoittaa asiasta osapuolille kirjallisesti esittäen viivästyksen syyt sekä päivämäärän, jolloin välityslautakunta aikoo antaa lopullisen välityspäätöksensä. Lopullinen välityspäätös on joka tapauksessa annettava viimeistään sadanviidenkymmenen (150) päivän kuluttua välityslautakunnan asettamispäivästä.
11. Kiireellisissä tapauksissa välityslautakunta tekee kaikkensa antaakseen välityspäätöksensä kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa välityslautakunnan asettamispäivästä. Jos välityslautakunta katsoo, ettei tätä määräaikaa ole mahdollista noudattaa, välityslautakunnan puheenjohtaja ilmoittaa asiasta osapuolille kirjallisesti esittäen viivästyksen syyt sekä päivämäärän, jolloin välityslautakunta aikoo antaa lopullisen välityspäätöksensä. Lopullinen välityspäätös on joka tapauksessa annettava viimeistään seitsemänkymmenen (75) päivän kuluttua välityslautakunnan asettamispäivästä.
12. Osapuolet voivat toimittaa lopullisen välityspäätöksen selventämistä koskevia pyyntöjä kymmenen (10) päivän kuluessa päätöksen antamisesta, ja mahdolliset selvennykset on annettava

viidentoista (15) päivän kuluessa tällaisen pyynnön esittämisestä.

13. Jos välityslautakunta toteaa, että tätä sopimusta on rikottu eikä rikkomuksen tehnyt osapuoli noudata välityslautakunnan lopullista päätöstä tai ei löydä toisen osapuolen kanssa molempia tyydyttävää ratkaisua neljäkymmenen (40) päivän kuluessa siitä, kun välityslautakunta on antanut lopullisen päätöksensä, toinen osapuoli voi keskeyttää tästä sopimuksesta johtuvien vastaavien etujen soveltamisen taikka keskeyttää osittain tai tarvittaessa kokonaan tämän sopimuksen täytäntöönpanon, kunnes sopimusta rikkova osapuoli noudattaa välityslautakunnan lopullista välityspäätöstä tai osapuolet ovat löytäneet molempia tyydyttävän ratkaisun.

25 ARTIKLA

Suojatoimenpiteet

1. Jos osapuoli katsoo, että toinen osapuoli on jättänyt täyttämättä tämän sopimuksen mukaisen velvoitteensa, se voi toteuttaa asianmukaisia suojatoimenpiteitä. Suojatoimenpiteiden soveltamisala ja kesto on rajoitettava siihen, mikä on ehdottomasti tarpeen tilanteen korjaamiseksi tai tämän sopimuksen ylläpitämiseksi. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä tämän sopimuksen toteutumiselle.
2. Osapuolen, joka harkitsee suojatoimenpiteiden toteuttamista, on ilmoitettava asiasta sekakomitean välityksellä toiselle osapuolelle ja annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.
3. Osapuolet aloittavat viipymättä neuvottelut sekakomiteassa yhteisesti hyväksyttävissä olevan ratkaisun löytämiseksi.
4. Asianomainen osapuoli saa toteuttaa suojatoimenpiteitä vasta yhden (1) kuukauden kuluttua tämän artiklan 2 kohdan mukaisen ilmoituksen päivämäärästä, paitsi jos tämän artiklan 3 kohdan mukainen neuvottelumenettely on saatu päätökseen ennen mainittua määräaikaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen 4 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamista.
5. Asianomaisen osapuolen on ilmoitettava toteutetuista toimenpiteistä viipymättä sekakomitealle ja annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.
6. Kaikki tämän artiklan mukaisesti toteutetut toimet lakkautetaan heti, kun sopimusta rikkova osapuoli täyttää tämän sopimuksen määräykset.

26 ARTIKLA

Suhde muihin sopimuksiin

1. Tämän sopimuksen 30 artiklaan perustuvan väliaikaisen soveltamisen aikana Armenian tasavallan ja EU:n jäsenvaltioiden välillä tämän sopimuksen allekirjoittamishetkellä voimassa olevat asiaa koskevat sopimukset ja järjestelyt keskeytetään, muttei kuitenkaan tämän artiklan 2 kohdassa määrättyssä määrin.
2. Sen estämättä, mitä 1 ja 3 kohdassa määrätään, ja sillä edellytyksellä, ettei Euroopan unionin lentoliikenteen harjoittajien välillä esiinny kansallisuuteen perustuvaa syrjintää
 - a) tämän sopimuksen allekirjoittamishetkellä voimassa olevien Armenian tasavallan ja EU:n jäsenvaltion kahdenvälisten sopimusten tai järjestelyjen omistusta, liikenneoikeuksia, kapasiteettia, vuorotiheyttä, ilma-aluksen tyyppiä tai vaihtamista, yhteistunnusten käyttöä ja hintoja koskevia oikeuksia ja suotuisampia määräyksiä tai suotuisampaa kohtelua, jotka eivät kuulu sopimuksen soveltamisalaan tai jotka ovat asianomaisten lentoliikenteen harjoittajien vapauden suhteen tätä sopimusta suotuisampia tai joustavampia, voidaan edelleen käyttää;
 - b) osapuolten väliset riidat siitä, ovatko Armenian tasavallan ja EU:n jäsenvaltioiden kahdenvälisten sopimusten tai järjestelyjen mukaiset määräykset suotuisampia tai joustavampia tai niiden mukainen kohtelu suotuisampaa tai joustavampaa, ratkaistaan 24 artiklassa määrättyssä riitojenratkaisumenettelyssä. Ristiriitaisten määräysten tai ristiriitaisen kohtelun välisen suhteen määrittämisestä johtuvat riidat ratkaistaan myös 24 artiklassa määrättyssä riitojenratkaisumenettelyssä.
3. Tultuaan tämän sopimuksen 30 artiklan nojalla voimaan tämä sopimus korvaa Armenian tasavallan ja EU:n jäsenvaltioiden välillä tämän sopimuksen allekirjoittamishetkellä voimassa olevien kahdenvälisten sopimusten ja järjestelyjen asiaa koskevat määräykset, muttei kuitenkaan tämän artiklan 2 kohdassa määrättyssä määrin.
4. Jos osapuolet liittyvät johonkin monenväliseen sopimukseen tai hyväksyvät ICAOn tai jonkin muun kansainvälisen järjestön tekemän päätöksen, joka koskee tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä, niiden on otettava asia hyvissä ajoin esille tämän sopimuksen 23 artiklan mukaisessa sekakomiteassa sen selvittämiseksi, olisiko tätä sopimusta tarkistettava tällaisten muutosten huomioon ottamiseksi.

27 ARTIKLA

Muutokset

1. Osapuolet voivat päättää tämän sopimuksen muutoksista tämän sopimuksen 23 artiklan mukaisesti pidettyjen neuvottelujen perusteella. Muutokset tulevat voimaan tämän sopimuksen 30 artiklassa määrätyin ehdoin.
2. Jos jompikumpi osapuoli haluaa muuttaa tämän sopimuksen määräyksiä, se ilmoittaa päätöksestään sekakomitealle.
3. Sekakomitea voi jommankumman osapuolen ehdotuksesta ja tämän artiklan mukaisesti päättää yksimielisesti muuttaa tämän sopimuksen liitteitä.
4. Tällä sopimuksella ei rajoiteta osapuolten oikeutta antaa yksipuolisesti uutta lainsäädäntöä tai muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöään lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä tämän sopimuksen liitteessä II mainitulla alalla, edellyttäen, että tämä tapahtuu syrjimättömyyden periaatetta ja tämän sopimuksen määräyksiä noudattaen.
5. Jos jompikumpi osapuoli aikoo antaa uutta lainsäädäntöä tai muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöään lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä tämän sopimuksen liitteessä II mainitulla alalla, se ilmoittaa asiasta toiselle osapuolelle tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Jommankumman osapuolen pyynnöstä asiasta voidaan keskustella sekakomiteassa.
6. Kumpikin osapuoli ilmoittaa säännöllisesti ja mahdollisimman pian toiselle osapuolelle uudesta lainsäädännöstä tai muutoksesta voimassa olevaan lainsäädäntöönsä lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä tämän sopimuksen liitteessä II mainitulla alalla. Kumman tahansa osapuolen pyynnöstä sekakomitea järjestää tämän jälkeen kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa näkemysten vaihdon tällaisen uuden lainsäädännön tai muutoksen mahdollisista vaikutuksista tämän sopimuksen asianmukaiseen toteutumiseen.
7. Tämän artiklan 6 kohdassa tarkoitetun näkemysten vaihdon jälkeen sekakomitea
 - a) tekee päätöksen, jolla tarkistetaan tämän sopimuksen liitettä II siten, että siihen sisällytetään, tarvittaessa vastavuoroisuutta noudattaen, kyseinen uusi lainsäädäntö tai muutos;
 - b) tekee päätöksen, jolla kyseinen uusi lainsäädäntö tai muutos katsotaan tämän sopimuksen mukaiseksi; tai
 - c) suosittelee muita kohtuullisessa ajassa toteutettavia toimenpiteitä, joilla varmistetaan tämän sopimuksen asianmukainen toteutuminen.

28 ARTIKLA

Irtisanominen

Kumpi tahansa osapuoli voi milloin tahansa ilmoittaa kirjallisesti diplomaattiteitse toiselle

osapuolelle päätöksestään irtisanoa tämä sopimus. Ilmoitus on toimitettava samanaikaisesti ICAO:lle ja YK:n pääsihteeristölle. Tämän sopimuksen voimassaolo lakkaa keskiyöllä (GMT) sen kansainvälisen ilmakuljetusliiton (IATA) liikennekauden päättyessä, joka oli käynnissä yhden (1) vuoden kuluttua sopimuksen irtisanomista koskevan kirjallisen ilmoituksen päiväyksestä, jollei irtisanomisilmoitusta peruuteta osapuolten sopimuksella ennen mainitun ajanjakson päättymistä.

29 ARTIKLA

Sopimuksen rekisteröinti

Tämä sopimus ja sen muutokset rekisteröidään ICAO:ssa yleissopimuksen 83 artiklan mukaisesti ja YK:n pääsihteeristössä YK:n peruskirjan 102 artiklan mukaisesti niiden tultua voimaan.

30 ARTIKLA

Voimaantulo ja väliaikainen soveltaminen

1. Osapuolet ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Ratifioimis- tai hyväksymisasiakirjat talletetaan tallettajan huostaan, ja tämä ilmoittaa asiasta toiselle osapuolelle sekä Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle.
2. Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristö on tämän sopimuksen tallettaja.
3. Tämä sopimus tulee sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuksen tallettaja ilmoittaa osapuolille, että viimeinen ratifioimis- tai hyväksymisasiakirja on vastaanotettu.
4. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 3 kohdassa määrätään, osapuolet sopivat soveltavansa tätä sopimusta väliaikaisesti sisäisten menettelyjensä ja kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti 5 kohdan mukaan.
5. Tämän sopimuksen väliaikainen soveltaminen alkaa sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuksen tallettaja ilmoittaa osapuolille, että seuraavat asiakirjat on vastaanotettu:
 - a) Euroopan unionin ilmoitus siitä, että unionin ja sen jäsenvaltioiden kannalta merkitykselliset ja sen vuoksi tarpeelliset menettelyt on saatu päätökseen; ja

b) Armenian 1 kohdan mukaisesti tallettama ratifioimis- tai hyväksymisasiakirja.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut asianmukaisesti valtuutetut edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty ...ssa ... päivänä ...kuuta kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, kroatian, latvian, liettuan, maltan, portugalín, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakín, sloveenín, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron ja armenian kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

Armenian tasavallan puolesta

Euroopan unionin puolesta

Belgian kuningaskunnan puolesta,

Bulgarian tasavallan puolesta,

Tšekin tasavallan puolesta,

Tanskan kuningaskunnan puolesta,

Saksan liittotasavallan puolesta,

Viron tasavallan puolesta,

Irlannin puolesta,

Helleenien tasavallan puolesta,

Espanjan kuningaskunnan puolesta,

Ranskan tasavallan puolesta,

Kroatian tasavallan puolesta,

Italian tasavallan puolesta,

Kyproksen tasavallan puolesta,

Latvian tasavallan puolesta,

Liettuan tasavallan puolesta,

Luxemburgin suurherttuakunnan
puolesta,

Unkarin puolesta,

Maltan puolesta,

Alankomaiden kuningaskunnan puolesta,

Itävallan tasavallan puolesta,

Puolan tasavallan puolesta,

Portugalin tasavallan puolesta,

Romanian puolesta,

Slovenian tasavallan puolesta,

Slovakian tasavallan puolesta,

Suomen tasavallan puolesta,

Ruotsin kuningaskunnan puolesta.

LIITE I

SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

1. Euroopan unioni tekee arvion siitä, miten Armenia noudattaa tämän sopimuksen liitteessä II esitettyjä lentoliikenteen lakisääteisiä vaatimuksia ja normeja, lukuun ottamatta tämän sopimuksen liitteessä II olevassa C osassa esitettyä ilmailun turvaamista koskevaa lainsäädäntöä, ja kyseinen arvio vahvistetaan sekakomitean päätöksellä. Arvio tehdään viimeistään kahden (2) vuoden kuluttua siitä, kun sopimus on tullut voimaan.

2. Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 3 artiklassa määrätään, sopimuksessa vahvistettuihin sovittuihin oikeuksiin ja määrättyihin reitteihin ei sisälly tämän sopimuksen liitteessä I olevassa 1 kohdassa tarkoitetun päätöksen tekemispäivään asti kummankaan osapuolen lentoliikenteen harjoittajien oikeutta käyttää muita viidennen vapauden liikenneoikeuksia kuin niitä, jotka on jo myönnetty Armenian ja EU:n jäsenvaltioiden kahdenvälisillä sopimuksilla; tämä koskee myös Armenian lentoliikenteen harjoittajien toimintaa Euroopan unionin alueella sijaitsevien paikkojen välillä.

Kun tässä liitteessä olevassa 1 kohdassa tarkoitettu päätös tehdään, kummankin osapuolen lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää viidennen vapauden liikenneoikeuksia; tämä koskee myös Armenian lentoliikenteen harjoittajien toimintaa Euroopan unionin alueella sijaitsevien paikkojen välillä tämän sopimuksen 3 artiklan mukaisesti.

3. Euroopan unioni tekee arvion siitä, miten Armenia noudattaa tämän sopimuksen liitteessä II olevassa C osassa esitettyyn ilmailun turvaamista koskevaan lainsäädäntöön liittyviä lakisääteisiä vaatimuksia ja normeja, ja kyseinen arvio vahvistetaan sekakomitean päätöksellä. Arvio tehdään viimeistään kolmen (3) vuoden kuluttua siitä, kun tämä sopimus on tullut voimaan. Sillä välin Armenia panee täytäntöön ECAC-asiakirjan 30.

4. Kun tämän liitteen 3 kohdassa tarkoitettu päätös tehdään, tämän sopimuksen liitteessä II olevassa C osassa esitetyn ilmailun turvaamista koskevan lainsäädännön luottamukselliset osat annetaan Armenian asianmukaisen viranomaisen saataville, kunhan turvaamisen kannalta arkaluontoisten tietojen vaihtamisesta, EU:n luottamukselliset tiedot mukaan luettuina, päästään sopimukseen.

5. Armenian vähittäistä siirtymistä tämän sopimuksen liitteessä II esitetyn Euroopan unionin lentoliikennelainsäädännön täysimittaiseen soveltamiseen voidaan arvioida säännöllisesti. Arviot tekee Euroopan komissio yhteistyössä Armenian kanssa.

6. Armenia soveltaa tämän liitteen 1 kohdassa tarkoitetun päätöksen tekemispäivästä alkaen liikennelupien myöntämissääntöjä, jotka vastaavat sisällöltään lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24 päivänä syyskuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 II luvussa olevia sääntöjä. Euroopan unionin toimivaltaiset viranomaiset soveltavat tämän sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan määräyksiä, jotka koskevat Armenian toimivaltaisten viranomaisten tekemien vaatimustenmukaisuutta ja/tai

kansalaisuutta koskevien selvitysten vastavuoroista tunnustamista, siitä alkaen, kun sekakomitea on vahvistanut Armenian soveltavan täysimääräisesti liikennelupien myöntämistä koskevia sääntöjä.

7. Armenian rekisterissä olevia, Armenian viranomaisvalvonnan alaisten käyttäjien ilma-aluksia, joilla ei ole EASA:n tämän sopimuksen liitteessä II olevassa B osassa tarkoitetun asiaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisesti antamaa tyyppihyväksyntätodistusta, voidaan hallinnoida Armenian toimivaltaisten viranomaisten vastuulla Armenian sovellettavien kansallisten vaatimusten mukaisesti 1 päivään tammikuuta 2023 asti sillä edellytyksellä, että ilma-alus on yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen kansainvälisten turvallisuusmääräysten mukainen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sekakomiteassa tai 25 artiklan (Suojatoimenpiteet) nojalla tehtävän päätöksen soveltamista. Tällaisiin ilma-aluksiin ei sovelleta tämän sopimuksen mukaisia oikeuksia, eikä niillä saa liikennöidä reiteillä Euroopan unioniin, Euroopan unionista tai Euroopan unionin sisällä.

LIITE II

(Ajantasaistetaan säännöllisesti)

SIVIILI-ILMAILUUN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

Seuraavien säädösten sovellettavia lakisääteisiä vaatimuksia ja normeja on noudatettava tämän sopimuksen mukaisesti, jollei tässä liitteessä tai tämän sopimuksen liitteessä I (Siirtymämääräykset) muuta määrätä. Yksittäisiä säädöksiä koskevat erityiset mukautukset on tarvittaessa mainittu niiden jäljessä.

A. MARKKINOILLE PÄÄSY JA SIIHEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

N:o 1008/2008

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1008/2008, annettu 24 päivänä syyskuuta 2008, lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä

Sovellettavat säännökset: 2 artikla, 23 artiklan 1 kohta, 24 artikla ja liite sekä liite II sopimuksen liitteen I 6 kohdan mukaisesti

N:o 785/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 785/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

– Komission asetus (EU) N:o 285/2010, annettu 6 päivänä huhtikuuta 2010

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla

N:o 2009/12

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/12/EY, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2009, lentoasemamaksuista

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla

N:o 96/67

Neuvoston direktiivi 96/67/EY, annettu 15 päivänä lokakuuta 1996, pääsystä maahuolinnan markkinoille yhteisön lentoasemilla

Sovellettavat säännökset: 1–9 artikla, 11–21 artikla ja liite;
sovellettaessa 20 artiklan 2 kohtaa tarkoitetaan ilmaisulla 'komissio' ilmaisua 'sekakomitea'

N:o 80/2009

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 80/2009, annettu 14 päivänä tammikuuta 2009, tietokonepohjaisia paikanvarausjärjestelmiä koskevista käytäntesäännöistä ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2299/89 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla ja liitteet

B. ILMAILUN TURVALLISUUS

Siviili-ilmailun turvallisuus ja EASA-perusasetus

N:o 216/2008

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 216/2008, annettu 20 päivänä helmikuuta 2008, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta sekä neuvoston direktiivin 91/670/ETY, asetuksen (EY) N:o 1592/2002 ja direktiivin 2004/36/EY kumoamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EY) N:o 690/2009, annettu 30 päivänä heinäkuuta 2009
- Asetus (EY) N:o 1108/2009, sovellettavat säännökset: 1–3 artikla (ainoastaan ensimmäinen kohta) ja liite
- Komission asetus (EU) N:o 6/2013, annettu 8 päivänä tammikuuta 2013
- Komission asetus (EU) N:o 2016/4, annettu 5 päivänä tammikuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–68 artikla, lukuun ottamatta 65 artiklaa, 69 artiklan 1 kohdan toinen alakohta, 69 artiklan 4 kohta, liitteet I–VI

N:o 319/2014

Komission asetus (EU) N:o 319/2014, annettu 27 päivänä maaliskuuta 2014, Euroopan lentoturvallisuusviraston perimistä maksuista ja palkkioista sekä asetuksen (EY) N:o 593/2007 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–17 artikla ja liite

N:o 646/2012

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 646/2012, annettu 16 päivänä heinäkuuta 2012, sakkoja ja uhkasakkoja koskevista yksityiskohtaisista säännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti

Sovellettavat säännökset: 1–25 artikla

N:o 104/2004

Komission asetus (EY) N:o 104/2004, annettu 22 päivänä tammikuuta 2004, Euroopan lentoturvallisuusviraston valituslautakunnan organisaatiota ja kokoonpanoa koskevista säännöistä

Sovellettavat säännökset: 1–7 artikla ja liite

Lentotoiminta

N:o 965/2012

Komission asetus (EU) N:o 965/2012, annettu 5 päivänä lokakuuta 2012, lentotoimintaan liittyvistä teknisistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) N:o 800/2013, annettu 14 päivänä elokuuta 2013
- Komission asetus (EU) N:o 71/2014, annettu 27 päivänä tammikuuta 2014
- Komission asetus (EU) N:o 83/2014, annettu 29 päivänä tammikuuta 2014
- Komission asetus (EU) N:o 379/2014, annettu 7 päivänä huhtikuuta 2014
- Komission asetus (EU) 2015/140, annettu 29 päivänä tammikuuta 2015
- Komission asetus (EU) 2015/1329, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2015
- Komission asetus (EU) 2015/640, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2015
- Komission asetus (EU) 2015/2338, annettu 11 päivänä joulukuuta 2015
- Komission asetus (EU) 2016/1199, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2016
- Komission asetus (EU) 2017/363, annettu 1 päivänä maaliskuuta 2017

Sovellettavat säännökset: 1–9 a artikla, liitteet I–VIII

Lentomiehistö

N:o 1178/2011

Komission asetus (EU) N:o 1178/2011, annettu 3 päivänä marraskuuta 2011, siviili-ilmailun lentomiehistöä koskevien teknisten vaatimusten ja hallinnollisten menettelyjen säätämisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) N:o 290/2012, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2012
- Komission asetus (EU) N:o 70/2014, annettu 27 päivänä tammikuuta 2014
- Komission asetus (EU) N:o 245/2014, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2014

- Komission asetus (EU) 2015/445, annettu 17 päivänä maaliskuuta 2015
- Komission asetus (EU) 2016/539, annettu 6 päivänä huhtikuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla, liitteet I–IV

Onnettomuuksien tutkinta

N:o 996/2010

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 996/2010, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta ja ehkäisemisestä ja direktiivin 94/56/EY kumoamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 376/2014, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014

Sovellettavat säännökset: 1–23 artikla, lukuun ottamatta 7 artiklan 4 kohtaa ja 19 artiklaa (kumottu asetuksella (EU) N:o 376/2014)

N:o 2012/780

Komission päätös 2012/780/EU, annettu 5 päivänä joulukuuta 2012, siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta ja ehkäisemisestä ja direktiivin 94/56/EY kumoamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 996/2010 18 artiklan 5 kohdan mukaisesti perustetun turvallisuussuosituksien ja niihin saatujen vastausten eurooppalaisen keskusrekisterin käyttöoikeuksista

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla

Ensimmäinen lentokelpoisuus

N:o 748/2012

Komission asetus (EU) N:o 748/2012, annettu 3 päivänä elokuuta 2012, ilma-alusten ja niihin liittyvien tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuus- ja ympäristöhyväksyntää sekä suunnittelu- ja tuotanto-organisaatioiden hyväksyntää koskevista täytäntöönpanosäännöistä, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) N:o 7/2013, annettu 8 päivänä tammikuuta 2013
- Komission asetus (EU) N:o 69/2014, annettu 27 päivänä tammikuuta 2014

- Komission asetus (EU) 2015/1039, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2015
- Komission asetus (EU) N:o 2016/5, annettu 5 päivänä tammikuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla, liite I

Jatkuva lentokelpoisuus

N:o 1321/2014

Komission asetus (EU) N:o 1321/2014, annettu 26 päivänä marraskuuta 2014, ilma-alusten sekä ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden jatkuvan lentokelpoisuuden ylläpidosta ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) 2015/1088, annettu 3 päivänä heinäkuuta 2015
- Komission asetus (EU) 2015/1536, annettu 16 päivänä syyskuuta 2015
- Komission asetus (EU) 2017/334, annettu 27 päivänä helmikuuta 2017

Sovellettavat säännökset: 1–6 artikla, liitteet I–IV

Täydentävät yksityiskohtaiset lentokelpoisuusvaatimukset

N:o 2015/640

Komission asetus (EU) 2015/640, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2015, lentotoiminnan lajin mukaisista täydentävistä yksityiskohtaisista lentokelpoisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 965/2012 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla ja liitteet

Lentopaikat

N:o 139/2014

Komission asetus (EU) N:o 139/2014, annettu 12 päivänä helmikuuta 2014, lentopaikkoihin liittyvistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla, liitteet I–IV

Kolmansien maiden lentotoiminnan harjoittajat

N:o 452/2014

Komission asetus (EU) N:o 452/2014, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2014, kolmansien maiden lentotoiminnan harjoittajien lentotoimintaan liittyvien teknisten vaatimusten ja hallinnollisten menettelyjen vahvistamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti.

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla ja liitteet 1 ja 2

Ilmaliikenteen hallinta ja lennonvarmistuspalvelut

N:o 2015/340

Komission asetus (EU) 2015/340, annettu 20 päivänä helmikuuta 2015, lennonjohtajien lupakirjoja ja todistuksia koskevista teknisistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti, komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 923/2012 muuttamisesta ja komission asetuksen (EU) N:o 805/2011 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla, liitteet I–IV

N:o 2017/373

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/373, annettu 1 päivänä maaliskuuta 2017, ilmaliikenteen hallinta- ja lennonvarmistuspalvelujen sekä muiden ilmaliikenteen hallintaverkon toimintojen palveluntarjoajia koskevista yhteisistä vaatimuksista ja näiden palveluntarjoajien valvonnasta, asetuksen (EY) N:o 482/2008 sekä täytäntöönpanoasetusten (EU) N:o 1034/2011, (EU) N:o 1035/2011 ja (EU) 2016/1377 kumoamisesta ja asetuksen (EU) N:o 677/2011 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla ja liitteet

Poikkeamista ilmoittaminen

N:o 376/2014

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 376/2014, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, poikkeamien ilmoittamisesta, analysoinnista ja seurannasta siviili-ilmailun alalla, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 996/2010 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/42/EY, komission asetusten (EY) N:o 1321/2007 ja (EY) N:o 1330/2007 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–7 artikla, 9 artiklan 3 kohta, 10 artiklan 2–4 kohta, 11 artiklan 1 ja 7 kohta, 13 artikla lukuun ottamatta 9 kohtaa, 14–16 artikla, 21 artikla ja liitteet I–III

N:o 2015/1018

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1018, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 376/2014 mukaisesti pakollisesti ilmoitettavien siviili-ilmailun poikkeamien luokittelua koskevan luettelon vahvistamisesta

Sovellettavat säännökset: 1 artikla ja liitteet I–V

Standardointitarkastukset

N:o 628/2013

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 628/2013, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2013, Euroopan lentoturvallisuusviraston työmenetelmistä standardointitarkastuksia suoritettaessa, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 sääntöjen soveltamisen seurannasta ja komission asetuksen (EY) N:o 736/2006 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–26 artikla

Unionissa toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskeva EU:n luettelo

N:o 2111/2005

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2111/2005, annettu 14 päivänä joulukuuta 2005, yhteisössä toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskevan yhteisön luettelon laatimisesta ja lennon suorittavan lentoliikenteen harjoittajan ilmoittamisesta lentomatkustajille sekä

direktiivin 2004/36/EY 9 artiklan kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–13 artikla, 15–16 artikla ja liite

N:o 473/2006

Komission asetus (EY) N:o 473/2006, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2006, yhteisössä toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2111/2005 II luvussa tarkoitetun yhteisön luettelon laatimissäännöistä

Sovellettavat säännökset: 1–6 artikla, liitteet A–C

N:o 474/2006

Komission asetus (EY) N:o 474/2006, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2006, yhteisössä toimintakieltoon asetettuja lentoliikenteen harjoittajia koskevasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2111/2005 luvussa II tarkoitetusta yhteisön luettelosta, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/963, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1 ja 2 artikla, liitteet I ja II

Tekniset säännöt ja hallinnolliset menettelyt siviili-ilmailun alalla

N:o 3922/91

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3922/91, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1899/2006, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1900/2006, annettu 20 päivänä joulukuuta 2006
- Komission asetus (EY) N:o 8/2008, annettu 11 päivänä joulukuuta 2007
- Komission asetus (EY) N:o 859/2008, annettu 20 päivänä elokuuta 2008

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla, lukuun ottamatta 4 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklan 2 kohdan

toista virkettä, 12–13 artikla, liitteet I–III

C. ILMAILUN TURVAAMINEN

N:o 300/2008

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 300/2008, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2008, yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 2320/2002 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–15 artikla, 18 artikla, 21 artikla ja liite

N:o 272/2009

Komission asetus (EY) N:o 272/2009, annettu 2 päivänä huhtikuuta 2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 300/2008 liitteessä vahvistettujen siviili-ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täydentämisestä, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) N:o 297/2010, annettu 9 päivänä huhtikuuta 2010
- Komission asetus (EU) N:o 720/2011, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2011
- Komission asetus (EU) N:o 1141/2011, annettu 10 päivänä marraskuuta 2011
- Komission asetus (EU) N:o 245/2013, annettu 19 päivänä maaliskuuta 2013

Sovellettavat säännökset: 1 ja 2 artikla ja liite

N:o 1254/2009

Komission asetus (EU) N:o 1254/2009, annettu 18 päivänä joulukuuta 2009, perusteista, joilla jäsenvaltiot saavat poiketa siviili-ilmailun turvaamista koskevista yhteisistä perusvaatimuksista ja ottaa käyttöön vaihtoehtoisia turvatoimenpiteitä, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) 2016/2096, annettu 30 päivänä marraskuuta 2016

N:o 18/2010

Komission asetus (EU) N:o 18/2010, annettu 8 päivänä tammikuuta 2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 300/2008 muuttamisesta siviili-ilmailun turvaamisen alan kansallisia laadunvalvontaohjelmia koskevien vaatimusten osalta

N:o 2015/1998

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1998, annettu 5 päivänä marraskuuta 2015, yksityiskohtaisista toimenpiteistä ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täytäntöönpanemiseksi, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/2426, annettu 18 päivänä joulukuuta 2015
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/815, annettu 12 päivänä toukokuuta 2017

N:o 2015/8005

Komission täytäntöönpanopäätös C(2015)8005, annettu 16 päivänä marraskuuta 2015, asetuksen (EY) N:o 300/2008 18 artiklan a alakohdassa tarkoitettuja tietoja sisältävistä yksityiskohtaisista toimenpiteistä ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täytäntöönpanemiseksi, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanopäätös C(2017) 3030, annettu 15 päivänä toukokuuta 2017

N:o 72/2010

Komission asetus (EU) N:o 72/2010, annettu 26 päivänä tammikuuta 2010, ilmailun turvaamisen alalla suoritettavissa komission tarkastuksissa noudatettavista menettelyistä, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/472, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2016

D. ILMALIIKENTEEEN HALLINTA

N:o 549/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 549/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1070/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009*

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla, 6 artikla, 9–13 artikla

N:o 550/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 550/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, lennonvarmistuspalvelujen tarjoamisesta yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa (palveluntarjonta-asetus), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1070/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009*

Sovellettavat säännökset: 1–18 artikla, liite I

N:o 551/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 551/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan organisoinnista ja käytöstä (ilmatila-asetus), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1070/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009*

Sovellettavat säännökset: 1–9 artikla

N:o 552/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 552/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintaverkon yhteentoimivuudesta (yhteentoimivuusasetus), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1070/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009*

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla, liitteet I–V

* Asetus (EY) N:o 1070/2009 – sovellettavat säännökset: 1–4 artikla, lukuun ottamatta 1 artiklan 4 kohtaa

Suoristuskky ja maksut

N:o 390/2013

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 390/2013, annettu 3 päivänä toukokuuta 2013, lennonvarmistuspalvelujen ja verkkotoimintojen suorituskyvyn kehittämisjärjestelmästä

N:o 391/2013

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 391/2013, annettu 3 päivänä toukokuuta 2013, lennonvarmistuspalvelujen yhteisestä maksujärjestelmästä

Verkkotoiminnot

N:o 677/2011

Komission asetus (EU) N:o 677/2011, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2011, ilmaliikenteen hallintaverkon toimintojen toteuttamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja asetuksen (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 970/2014, annettu 12 päivänä syyskuuta 2014
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/373, annettu 1 päivänä maaliskuuta 2017

Sovellettavat säännökset: 1–25 artikla ja liitteet

N:o 255/2010

Komission asetus (EU) N:o 255/2010, annettu 25 päivänä maaliskuuta 2010, ilmaliikennevirtojen säätelyä koskevista yhteisistä säännöistä, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 923/2012, annettu 26 päivänä syyskuuta 2012
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/1006, annettu 22 päivänä kesäkuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–15 artikla ja liitteet

N:o 2011/4130

Commission Decision C(2011) 4130 final of 7 July 2011 on the nomination of the Network Manager for the air traffic management (ATM) network functions of the single European sky (7 päivänä heinäkuuta 2011 annettu komission päätös, joka koskee verkon hallinnoijan nimittämistä yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan verkkotoimintoja varten, suomenkielistä toisintoa ei ole)

Yhteentoimivuus

N:o 1032/2006

Komission asetus (EY) N:o 1032/2006, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2006, lennonjohtoyksiköiden väliseen lentoja koskevien tietojen ilmoittamiseen, lentojen koordinointiin ja niiden siirtämiseen tarkoitettujen lentotietojen vaihdon automaattisten järjestelmien vaatimuksista, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EY) N:o 30/2009, annettu 16 päivänä tammikuuta 2009
-

Sovellettavat säännökset: 1–9 artikla, liitteet I–V

N:o 1033/2006

Komission asetus (EY) N:o 1033/2006, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2006, lentoa edeltävän vaiheen lentosuunnitelmia koskeviin menettelyihin liittyvistä vaatimuksista yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa varten, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) N:o 929/2010, annettu 18 päivänä lokakuuta 2010
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 923/2012, annettu 26 päivänä syyskuuta 2012
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 428/2013, annettu 8 päivänä toukokuuta 2013
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/2120, annettu 2 päivänä joulukuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla, liite

N:o 633/2007

Komission asetus (EY) N:o 633/2007, annettu 7 päivänä kesäkuuta 2007, lennonjohtoyksiköiden välillä tapahtuvaan lentoja koskevien tietojen ilmoittamiseen, lentojen koordinointiin ja niiden siirtämiseen käytettävän lentotietosanomien siirtoyhteyskäytännön soveltamisvaatimuksista, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) N:o 283/2011, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2011

Sovellettavat säännökset: 1–6 artikla, liitteet I–IV

N:o 29/2009

Komission asetus (EY) N:o 29/2009, annettu 16 päivänä tammikuuta 2009, tiedonsiirtopalveluja koskevista vaatimuksista yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/310, annettu 26 päivänä helmikuuta 2015

Sovellettavat säännökset: 1–14 artikla, liitteet I–III

N:o 262/2009

Komission asetus (EY) N:o 262/2009, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2009, S-moodikyselykoodien koordinoitua jakamista ja käyttöä koskevista vaatimuksista yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/2345, annettu 14 päivänä joulukuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla, liitteet I–VI

N:o 73/2010

Komission asetus (EU) N:o 73/2010, annettu 26 päivänä tammikuuta 2010, ilmailutietojen ja ilmailutiedotuksen laatua koskevista vaatimuksista yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa varten, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1029/2014, annettu 26 päivänä syyskuuta 2014

Sovellettavat säännökset: 1–13 artikla, liitteet I–X

N:o 1206/2011

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1206/2011, annettu 22 päivänä marraskuuta 2011, ilmalusten tunnistamista koskevista vaatimuksista yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan valvomiseksi

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla, liitteet I–VII

N:o 1207/2011

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1207/2011, annettu 22 päivänä marraskuuta 2011, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan valvonnan suorituskykyä ja yhteentoimivuutta koskevista vaatimuksista, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1028/2014, annettu 26 päivänä syyskuuta 2014
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/386, annettu 6 päivänä maaliskuuta 2017

Sovellettavat säännökset: 1–14 artikla, liitteet I–IX

N:o 1079/2012

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1079/2012, annettu 16 päivänä marraskuuta 2012, puheviestinnässä käytettäviä kanavavälejä koskevista vaatimuksista yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa varten, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 657/2013, annettu 10 päivänä heinäkuuta 2013
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/2345, annettu 14 päivänä joulukuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–14 artikla, liitteet I–V

SESAR

N:o 219/2007

Neuvoston asetus (EY) N:o 219/2007, annettu 27 päivänä helmikuuta 2007, yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Neuvoston asetus (EY) N:o 1361/2008, annettu 16 päivänä joulukuuta 2008
- Neuvoston asetus (EU) N:o 721/2014, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2014

Sovellettavat säännökset: 1 artiklan 1 ja 2 kohta sekä 5–7 kohta, 2 artikla, 3 artikla, 4 artiklan 1 kohta, liite

N:o 409/2013

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 409/2013, annettu 3 päivänä toukokuuta 2013, yhteisten hankkeiden määrittelemisestä, hallintorakenteiden perustamisesta ja kannustimien yksilöimisestä Euroopan ilmaliikenteen hallinnan yleissuunnitelman toteuttamisen tueksi

Sovellettavat säännökset: 1–15 artikla

N:o 716/2014

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 716/2014, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2014, eurooppalaisen ilmaliikenteen hallinnan yleissuunnitelmaa tukevan yhteisen kokeiluhankkeen aloittamisesta

Ilmatila

N:o 2150/2005

Komission asetus (EY) N:o 2150/2005, annettu 23 päivänä joulukuuta 2005, ilmatilan joustavaa käyttöä koskevista yhteisistä säännöistä

Sovellettavat säännökset: 1 ja 9 artikla ja liite

N:o 923/2012

Komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) N:o 923/2012, annettu 26 päivänä syyskuuta 2012, yhteisistä lentosäännöistä, lennonvarmistuspalveluja ja -menetelmiä koskevista operatiivisista säännöksistä sekä täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1035/2011 ja asetusten (EY) N:o 1265/2007, (EY) N:o 1794/2006, (EY) N:o 730/2006, (EY) N:o 1033/2006 ja (EU) N:o 255/2010 muuttamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) 2015/340, annettu 20 päivänä helmikuuta 2015,
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/1185, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla, liite ja sen lisäykset

N:o 1332/2011

Komission asetus (EU) N:o 1332/2011, annettu 16 päivänä joulukuuta 2011, ilmatilan käyttöä koskevista yhteisistä vaatimuksista ja toimintamenetelmistä yhteentörmäysten välttämiseksi ilmassa, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Komission asetus (EU) 2016/583, annettu 15 päivänä huhtikuuta 2016

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla ja liite

E. YMPÄRISTÖ JA MELU

N:o 2002/49

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/49/EY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2002, ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1137/2008, annettu 22 päivänä lokakuuta 2008
- Komission asetus (EU) 2015/996, annettu 19 päivänä toukokuuta 2015

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla, liitteet I–VI

N:o 2003/96

Neuvoston direktiivi 2003/96/EY, annettu 27 päivänä lokakuuta 2003, energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta

Sovellettavat säännökset: 14 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 2 kohta

N:o 2006/93

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/93/EY, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteen 16 (toinen painos 1988) niteessä I olevan II osan 3 lukuun kuuluvien lentokoneiden liikennöimisen sääntelystä

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla, liitteet I ja II

N:o 598/2014

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 598/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, tasapainoisen lähestymistavan mukaista meluun liittyvien toimintarajoitusten asettamista unionin lentoasemilla koskevista säännöistä ja menettelyistä sekä direktiivin 2002/30/EY kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla, liitteet I ja II

F. KULUTTAJANSUOJA

N:o 2027/97

Neuvoston asetus (EY) N:o 2027/97, annettu 9 päivänä lokakuuta 1997, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 889/2002, annettu 13 päivänä toukokuuta 2002

Sovellettavat säännökset: 1–6 artikla ja liite

N:o 261/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004, annettu 11 päivänä helmikuuta 2004, matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–16 artikla

N:o 1107/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1107/2006, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä

Sovellettavat säännökset: 1–16 artikla, liitteet I ja II

G. SOSIAALISET NÄKÖKOHDAT

N:o 89/391

Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä, sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/30/EY, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2007

Sovellettavat säännökset – ainoastaan siviili-ilmailuun sovellettavalta osin: 1–16 artikla

N:o 2000/79

Neuvoston direktiivi 2000/79/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, Euroopan lentoyhtiöiden liiton (AEA), Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF), Euroopan ohjaamomiehistöyhdistyksen (ECA), Euroopan alueellisten lentoyhtiöiden yhdistyksen (ERA) ja Kansainvälisen tilauslentoyhtiöiden järjestön (IACA) tekemän, siviili-ilmailun liikkuvien työntekijöiden työajan järjestämistä koskevan eurooppalaisen sopimuksen täytäntöönpanosta.

Sovellettavat säännökset: 2 ja 3 artikla ja liite

N:o 2003/88

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista

Sovellettavat säännökset – ainoastaan siviili-ilmailuun sovellettavalta osin: 1–20 artikla, 22 ja 23 artikla